

**SOCIALINIŲ PARTNERIŲ SIŪLYMAI LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 M. STRATEGINIO PLANO
2021-12-09 PROJEKTUI**

Sutrumpinimai:

AK – Aplinkosaugos koalicija

AM – Aplinkos ministerija

BAF – Baltijos aplinkosaugos forumas

EMGAA – Ekologiškų mėsinių galvijų

Augintojų asociacija

KRK – Kaimo reikalų komitetas

LDK – Lietuvos darbdavių konfederacija

LEŪA – Lietuvos ekologinių ūkių asociacija

LGAA – Lietuvos grūdų augintojų asociacija

LITBIOMA – Lietuvos biomasės augintojų asociacija

LKAA – Lietuvos kiaulių augintojų asociacija

LMGAGA – Lietuvos mėsinių galvijų augintojų ir gerintojų asociacija

LPA – Lietuvos paukštininkystės asociacija

LPGA – Lietuvos pieno gamintojų asociacija

LSA – Lietuvos sėklininkystės asociacija

LUAA – Lietuvos uogų augintojų asociacija

LŪS – Lietuvos ūkininkų sąjunga

LNTŽA – Lietuvos neariminės tausojamosios žemdirbystės asociacija

LŽŪBA – Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija

LŽŪKA – Lietuvos žemės ūkio kooperatinių bendrovių asociacija

„Kooperacijos kelias“

NDŽNA – Lietuvos nederlingų žemių naudotojų asociacija

PMŽNA – Privačių miškų ir žemių naudotojų asociacija

VVGTT – Vietos veiklos grupių tinklas

ŽŪIKVC – Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras

ŽŪR – Žemės ūkio rūmai

LMŽSA – Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija

AAK – Aplinkos apsaugos komitetas

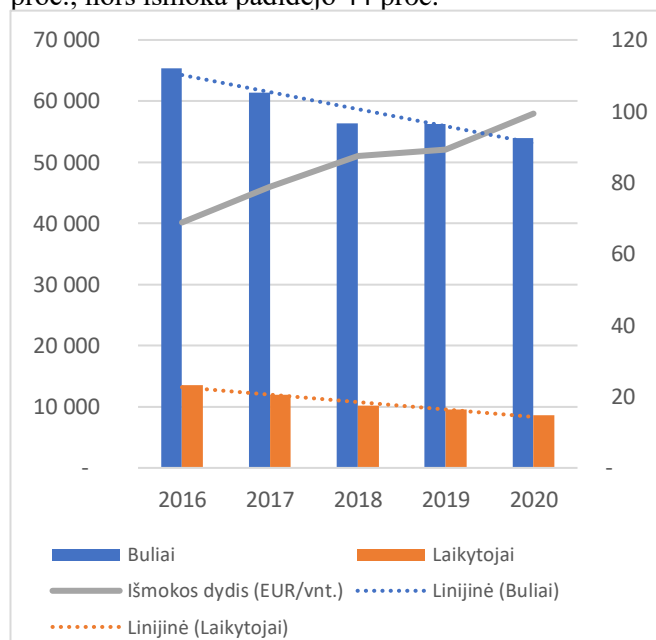
STRATEGINIO PLANO DALIS			
Nr.	Pasiūlymo teikėjas	Pasiūlymas	ŽŪM komentaras (galimybė atsižvelgti)
I PRIORITETAS - APSIRŪPINTI TVARIAIS METODAIS UŽAUGINTA ŽEMĖS ŪKIO PRODUKCIJA IR DIDINTI SEKTORIAUS PRIDĖTINĘ VERTE			
1.	LŽŪBA/ LPGA	Kiekvienais metais į užsienį išvežama apie 115 tūkst. pieninių bulių veršelių, paneigiant nepagrįstus išvedžiojimus apie menką tokių gyvulių mėsos kokybę. Vis buvo ieškoma galimybių juos išsaugoti ir auginti Lietuvoje. Subsidijų panaikinimas visiškai neskatins jų auginimo, o Lietuvos gyventojai negalės įsigyti šios pigesnės produkcijos, ne be paramos jų auginimas yra nuostolingas. Lietuvoje šiuo metu auginama apie 55 tūkst. pieninės veislės bulių. Tai ženkli žaliavos dalis ir maisto perdirbimo pramonei, kuri vien per mėsos eksportą prarastų apie 24 mln. eurų, neskaičiuojant kitos sukuriamos vertės. Be to, Europos Komisijoje	Susietoji parama – vienintelė tiesioginių išmokų rūšis, siejama su konkrečiu žemės ūkio sektoriumi ar gaminama produkcija. 15 proc. nuo tiesioginių išmokų voko – maksimali suma leistina mokėti susietosios paramos pavidalu. Būtent tiek Lietuva ir planuoja skirti susietajai paramai. Paramos tikslas – skatinti fiziškai mažtančius sektorius, gerinti jų ekonominę padėtį, siekiant sustabdyti jų mažėjimą, didinti jų gyvybingumą ir konkurencingumą, užtikrinti aukštesnę kokybę. Remiantis ekonomine ir fizine sektorių kitimo analize, ypatingai dėmesio reikia vaisių, daržovių, pieno sektoriams. Lietuvos apsirūpinimas galvijiena 3 kartus viršija poreikį (žemas populiarumas dėl nepakankamos kokybės ir kulinariinių tradicijų), o

svaistoma ir planuojama dėl gyvūnų gerovės uždrausti vežti mažus veršelius į kitas šalis. Priėmus tokį sprendimą, visas šalies galvijų (ne vien pieninių bulių augintojai), negaudamas susietos paramos, labai nukentės.

Nepritariame susietosios paramos už pieninių veislių bulius panaikinimui.

aukštos kokybės mėsinių veislių galvijienos nepakanka.

Susietosios paramos pieniniams buliams nauda šių galvijų augintojams nėra akivaizdi. Nors susietosios paramos dydis didėja, pieninių bulių skaičius bei jų laikytojų skaičius stabiliai mažėja: per pastaruosius 5 metus pieninių bulių laikytojų skaičius sumažėjo 36 proc., bulių skaičius – 17 proc., nors išmoka padidėjo 44 proc.

Pastaruosius 3 metus apsirūpinimas jautiena didėja nepaisant mažėjančio pieninių bulių skaičiaus.

Pastarąjį dešimtmetį apie 60 proc. visų Lietuvos įmonėse atliktų skerdenų sudarė karvių ir telyčių skerdenos. Jaunų bulių ir buliukų skerdimai sudaro apie 35 proc. ir ši dalis per dešimtmetį išliko stabili, nepaisant mokamos susietosios paramos buliams ir nepaisant to, kad per šį dešimtmetį pieninių bulių skaičius išaugo daugiau nei 2,5 karto (lyginant 2010 ir 2020 m., nors pastaruosius kelerius metus bulių skaičius ir mažėjo).

Naujuoju laikotarpiu siūloma remti aukštesnės kokybės mėsinių ir mišriųjų veislių galvijų augintojus. Tuo tarpu pieninių bulių lėšų dalį, kuri buvo

			<p>mokama 2015-2022 m. perkelti pienininių veislių (melžiamų) karvių augintojams (daugiau nei 70 proc. šių ūkių augina ir pieninius bulius), taip labiau specializuojant kryptį ir ūkinę veiklą. Toks pasirinkimas nulemtas ir tuo, kad primelžto pieno kiekis, o ypač karvių skaičius kasmet ženkliai mažėja, o poreikis žaliavinio pieno kiekiam (vartojimui ir perdirbimui) yra nepakankamas ir apie 30 proc. žaliavinio pieno yra įvežama iš kaimyninių valstybių.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Pienininkystės sektorius</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023-2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Pieninių karvių sektorius (paramos dalis nuo tiesioginių išmokų voko)</td> <td>5,72%</td> <td>6,39%</td> <td>6,49%</td> <td>7,54%</td> </tr> <tr> <td>Pieninių bulių sektorius (paramos dalis nuo tiesioginių išmokų voko)</td> <td>1,04%</td> <td>0,94%</td> <td>0,93%</td> <td>0,00%</td> </tr> <tr> <td>Viso, dalis nuo tiesioginių išmokų voko</td> <td>6,76%</td> <td>7,34%</td> <td>7,42%</td> <td>7,54%</td> </tr> </tbody> </table>	Pienininkystės sektorius	2020	2021	2022	2023-2027	Pieninių karvių sektorius (paramos dalis nuo tiesioginių išmokų voko)	5,72%	6,39%	6,49%	7,54%	Pieninių bulių sektorius (paramos dalis nuo tiesioginių išmokų voko)	1,04%	0,94%	0,93%	0,00%	Viso, dalis nuo tiesioginių išmokų voko	6,76%	7,34%	7,42%	7,54%
Pienininkystės sektorius	2020	2021	2022	2023-2027																			
Pieninių karvių sektorius (paramos dalis nuo tiesioginių išmokų voko)	5,72%	6,39%	6,49%	7,54%																			
Pieninių bulių sektorius (paramos dalis nuo tiesioginių išmokų voko)	1,04%	0,94%	0,93%	0,00%																			
Viso, dalis nuo tiesioginių išmokų voko	6,76%	7,34%	7,42%	7,54%																			
2.	LŽŪKA Kooperacijos kelias	Siūlo papildyti SP tikslą išsipareigojant stiprinti kooperaciją bei siekti, kad iki 40 proc. pagamintos pirminės žemės ūkio produkcijos būtų parduodama per žemės ūkio kooperatyvus.	Ūkininkų bendradarbiavimui ir kooperacijai, ypač smulkiųjų ir smulkiųjų-vidutinių ūkių grupei, Strateginiame plane teikiamas prioritetas dėmesys, kuris bus įgyvendinamas, viena, įtraukiant kooperuotas ūkininkų veiklos formas į pareiškėjus, antra, šioms formoms, įskaitant kooperatyvus, teikiant prioritetą (daugiau balų) tarp visų pareiškėjų. Didesnio paramos intensyvumo taikymas kolektyvinėms investicijoms (pvz., kooperatyvų investicijoms) 2023–2027 m. SP reglamentas nenumato. Pažymėtina, kad rinka reguliuoja pirkėjų ir pardavėjų santykius ir tai nėra priskirtina Strateginiam planui, todėl pardavimų per kooperatyvus dalies Strateginis planas negali reglamentuoti.																				
3.	LŽŪKA Kooperacijos kelias	Siūlo numatyti, kad didžiausia paramos suma pripažintiems kooperatyvams programos laikotarpiu būtų 10 mln. Sudaryti galimybes kooperatyvams vienu metu teikti kelias paraiškas pagal skirtingas priemones.	Strateginio plano projekte nėra numatomos maksimalios paramos sumos, taip pat ir paraiškų/projektų teikimo sąlygos nėra Strateginio plano objektas, tad ši informacija bus nurodoma intervencinių priemonių įgyvendinimo teisės aktuose, kurie bus pradėti rengti šių metų antroje																				

4.	LŽŪKA Kooperacijos kelias	Siūlo nustatyti maksimalų 65 proc. paramos intensyvumą kooperatyvų investicijoms.	<p>pusėje.</p> <p>Strateginio plano intervencijų priemonių aprašymuose bus nurodomi atitinkamai intervencijai numatyti paramos intensyvumai, tačiau norime pabrėžti, kad naujuoju 2023–2027 m. finansiniu laikotarpiu investicinę paramą ūkiams, įskaitant ir kooperatyvams, numatyta teikti intensyvu, nustatytu Reglamente (ES) 2021/2115. Šio reglamento 73 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad paramos intensyvumas negali viršyti 65 proc. tinkamų išlaidų vertės su tam tikromis išimtimis.</p> <p>Strateginio plano projekte 65 proc. paramos intensyvumas numatomas tvariosioms investicijoms, o 50 proc. kitoms žemės ūkio valdų modernizavimo investicijoms.</p>																		
5.	LŽŪKA Kooperacijos kelias	<p>Siūlo numatyti atskirą paramą (lėšas) tik pripažintų kooperatyvų investicijoms.</p> <p>Sudaryti galimybes žemės ūkio kooperatyvų pagalba įgyvendinti trumpųjų grandinių paramos projektus.</p> <p>Sudaryti galimybes žemės ūkio kooperatyvams pretenduoti/dalyvauti įvairiose paramos priemonėse.</p>	<p>Nėra numatytos atskiros intervencijos priemonės ar lėšų sumos skirtos tik kooperatyvams, tačiau Strateginio plano projekte yra numatyta bendradarbiavimo tipo bei investicinių intervencijų priemonių, kuriomis bus prisidedama prie kooperacijos stiprinimo Lietuvos žemės ir maisto ūkyje (Investicijos į žemės ūkio valdas, Investicijos į bioekonomikos verslus, Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas, Trumposios tiekimo grandinės ir kt.).</p>																		
6.	LŽŪBA/ LPGA	<p>Išmokų už melžiamas karves diferencijavimas, nustatant perspektyviausioms bandoms (virš 151 karvės) mažiausią išmoką už karvę – tikra „naujovė“, garantuojanti bandų likvidavimą. Absoliučiai nesuvokiamas siūlymas, nebent tai yra siekis ir tikslas visiškai sunaikinti pieno ūkį.</p> <p>Reikalaujame, kad susietoji parama už pienines karves būtų visiems ūkiams vienoda, neskirstant pagal ūkyje laikomą karvių skaičių</p>	<p>Susietąsias išmokas pieninių veislių (melžiamų) karvių laikytojams siūloma diferencijuoti (taikyti laiptavimo mechanizmą), siekiant labiau paremti vidutinius ir perspektyvius, bet gyvybingumo prasme labai pažeidžiamus pienininkystės krypties ūkius.</p> <p>Be to, svarbu pažymėti, kad laiptavimas nenumato mažiausios išmokos ūkiams, laikantiems virš 150 karvių bandas (žr. lentelę)</p> <table border="1" data-bbox="1220 991 1832 1249"> <thead> <tr> <th></th> <th>Karvių skaičius</th> <th>2023 (Eur/karvę)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>I</td> <td>_1-10</td> <td>161,54</td> </tr> <tr> <td>II</td> <td>_11-50</td> <td>207,69</td> </tr> <tr> <td>III</td> <td>_51-150</td> <td>230,77</td> </tr> <tr> <td>IV</td> <td>_>150</td> <td>173,08</td> </tr> <tr> <td></td> <td>GPK</td> <td>10</td> </tr> </tbody> </table> <p>Taip pat, ūkis, laikantis virš 150 karvių, už pirmas 10 karvių gaus išmokas pagal pirmąją grupę, už paskesnes 40 karvių – pagal antrąją, už 51-150 karvę – pagal trečiąją, ir už likusias – pagal ketvirtąją. Naujovė būtų ir tai, kad siūloma 10 EUR priemonę už kiekvieną karvę, jei ūkyje taikoma</p>		Karvių skaičius	2023 (Eur/karvę)	I	_1-10	161,54	II	_11-50	207,69	III	_51-150	230,77	IV	_>150	173,08		GPK	10
	Karvių skaičius	2023 (Eur/karvę)																			
I	_1-10	161,54																			
II	_11-50	207,69																			
III	_51-150	230,77																			
IV	_>150	173,08																			
	GPK	10																			

			<p>gyvūnų produktyvumo kontrolė. Todėl vidutinė išmoka už karvę, pagal laikomų karvių skaičių būtų naudingesnė (lyginant su dabartiniu modeliu) visiems ūkiams laikantiems virš 20 karvių ir mažiau negu 700 karvių (žr. lentelę)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>karvių skaičius ūkyje</th> <th>15</th> <th>30</th> <th>70</th> <th>150</th> <th>250</th> <th>350</th> <th>700</th> <th>1</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Vidutinė išmoka už karvę pagal naują modelį, EUR/karvę</td> <td>186,9</td> <td>202,3</td> <td>217,7</td> <td>230,0</td> <td>211,2</td> <td>203,2</td> <td>193,1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Vidutinė išmoka už karvę pagal seną modelį, bet atsisakius pieninių bulių išmokos, EUR/karvę</td> <td>192,5</td> <td>192,5</td> <td>192,5</td> <td>192,5</td> <td>192,5</td> <td>192,5</td> <td>192,5</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Vidutinė išmoka už karvę pagal seną modelį, neatsisakius pieninių bulių išmokos, EUR/karvę</td> <td>166,0</td> <td>166,0</td> <td>166,0</td> <td>166,0</td> <td>166,0</td> <td>166,0</td> <td>166,0</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table> <p>Išmokų diferencijavimui pritaria Lietuvos vidutinių pieno ūkių asociacija.</p>	karvių skaičius ūkyje	15	30	70	150	250	350	700	1	Vidutinė išmoka už karvę pagal naują modelį, EUR/karvę	186,9	202,3	217,7	230,0	211,2	203,2	193,1	1	Vidutinė išmoka už karvę pagal seną modelį, bet atsisakius pieninių bulių išmokos, EUR/karvę	192,5	192,5	192,5	192,5	192,5	192,5	192,5	1	Vidutinė išmoka už karvę pagal seną modelį, neatsisakius pieninių bulių išmokos, EUR/karvę	166,0	166,0	166,0	166,0	166,0	166,0	166,0	1
karvių skaičius ūkyje	15	30	70	150	250	350	700	1																															
Vidutinė išmoka už karvę pagal naują modelį, EUR/karvę	186,9	202,3	217,7	230,0	211,2	203,2	193,1	1																															
Vidutinė išmoka už karvę pagal seną modelį, bet atsisakius pieninių bulių išmokos, EUR/karvę	192,5	192,5	192,5	192,5	192,5	192,5	192,5	1																															
Vidutinė išmoka už karvę pagal seną modelį, neatsisakius pieninių bulių išmokos, EUR/karvę	166,0	166,0	166,0	166,0	166,0	166,0	166,0	1																															
7.	KRK, Virgilijus Jukna/ EMGAA	Dėl mėšinių galvijų GPK rėmimo 2023-2027 m. susietosios paramos schema.	<p>Atsižvelgta, apskaičiuotas 60 proc. kompensacinis dydis grynaveislių mėšinių galvijų produktyvumo kontrolei, kuris lygus 6 EUR/gyv.</p> <p><i>2021-12-29 reg. Nr. 1D-LRS-175 pakartotinai gautas raštas iš LRS KRK.</i></p>																																				
8.	LSA	Siekiant padidinti sertifikuotos bulvių sėklos augintojų motyvaciją, padedant sušvelninti pajamų kritimą, užtikrinti veiklos rezultatų stabilumą, Lietuvos sėklininkystės asociacija prašo susietąją paramą bulvių sėklininkystės ūkiams vidutinę išmoką 2023-2027 m. padidinti iki 650 EUR/ha, kad sukurti paskatą sertifikuotos bulvių sėklos augintojams palaikyti dabartinį sertifikuotos bulvių sėklos gamybos lygį ir augimą.	Išmokos dydis yra paskaičiuotas vadovaujantis oficialiais duomenimis, įvertinus minėtas grėsmes ir motyvuojant ūkininkus auginti sėklines bulves. Siūloma išmoka siekia daugiau nei 500 EUR/ha.																																				
9.	LSA	Prašo padidinti ekoschemai „Sertifikuotos sėklos naudojimas“ planuojamą biudžetą arba grįžti prie Lietuvos sėklininkystės asociacijos pasiūlyto 15 augalų rūšių	<p>Atsižvelgta.</p> <p>Riboto augalų sąrašo buvo atsisakyta diskusijų su socialiniais partneriais metu.</p>																																				

		(daugiausia javų) skaičiaus. 2021-12-27 rašte (reg. Nr. 1D-I-4423) nurodoma, kad numatytas biudžetas (26,2 mln. Eur) ir išmokos dydis (16 Eur/ha) yra per mažas. Prašoma rasti galimybių padidinti biudžetą arba grįžti prie anksčiau siūlyto augalų rūšių skaičiaus.	Tačiau patikslinti planuojami remti hektarai ir ekoschemos biudžetas, atsižvelgiant į išplėstą augalų sąrašą.
10.	LSA	Prašo VR13 „Tausaus augalų apsaugos produktų naudojimo reikalavimai“ nekeisti, t. y., palikti formuluotę.	Formuluotė nepakeista „Augalų apsaugos produktų profesionalieji naudotojai privalo turėti augalų apsaugos pažymėjimą ar kitą jam prilyginamą Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėje išduotą pažymėjimą“.
11.	LSA	Siūlo VR 12 punktą dėl purškimo įrangos tikrinimo papildyti ir beiciavimo įrangos įtraukimu į šį reikalavimą. „Augalų apsaugos produktus leidžiama purkšti ar beicuoti tik apdorojimo įranga, turinčia galiojančius Apdorojimo augalų apsaugos produktais įrangos pažymėjimus, išduotus Apdorojimo augalų apsaugos produktais įrangos techninės apžiūros taisyklių, nustatyta tvarka.“	Siūlymui pritarta. „Augalų apsaugos produktus leidžiama naudoti tik su apdorojimo įranga, turinčia galiojančius Apdorojimo augalų apsaugos produktais įrangos pažymėjimus, išduotus Apdorojimo augalų apsaugos produktais įrangos techninės apžiūros taisyklių, nustatyta tvarka.“
12.	LUA	Sodininkystės/uogininkystės sektorius aprūpina tik 30 proc. vidaus poreikius, uogų sektorius pagal plotą traukiasi, o vidaus vartojimas didėja. Numatant per mažą susietosios paramos dydį, sektorius ir toliau trauksis, išstumdamas vietinę produkciją, kurios užauginimas taps brangesnis. 2. Naujų uogų ūkių kūrimąsi stabdo tai, kad kelerius pirmus metus dažnas uogų ūkis pajamų negauna, o tik vykdo investicijas plėtrai ir ūkio infrastruktūros kūrimui. Susietoji parama padeda greičiau „įsikurti“ ir gauti pajamas bei sumažinti ūkio riziką. 3. Uogininkystės sektorius yra labai imlus darbo vietų kūrimui, kas tiesiogiai įtakoja kaimo gyvybingumą, o susietoji parama skatina kurti dar daugiau darbo vietų. Esant per mažai susietajai paramai, sektorius trauksis, nebus skatinama darbo vietų kūrimasis.	Susietoji parama vaisių ir uogų/ riešutų sektoriams nuo 2023 metų bus atskirta pačių socialinių partnerių siūlymu. Bendrai vidutinis metinis lėšų krepšelis vaisių ir uogų/riešutų sektoriams 2023 – 2027 m. palyginti su 2021 metais išauga 30 proc. Uogoms/riešutams vidutiniškai per metus teks 2,5 mln. Eur., o vaisių sektoriui – 2,2 mln. Eur. Išmokos dydis nustatomas remiantis tuo, kad: 1. Vaisių ūkių bendrasis pelnas su subsidijomis (be susietosios paramos) 1 šeimos sutartiniam darbuotojui vidutiniškai 36 proc. mažesnės nei uogų ūkių. 2. Vaisių ūkių pajamų svyravimai itin dideli ir kelis kartus viršija uogų ūkių pajamų svyravimus. 3. Remiantis ŽŪIKVC plotų deklaracijomis, sodų plotai 2015 – 2020 m. sumažėjo dvigubai; uogynų plotai per tą patį laikotarpį išaugo 85 proc.

		<p>Atstovaudami Lietuvos uogų augintojus ir apibendrinę gautus prašymus/paklausimus dėl per mažos susietosios paramos uogų augintojams 2023-2027 m. strateginiame plane, prašome išnagrinėti mūsų kreipimąsi bei atitinkamai teikti pasiūlymus LR ŽŪM dėl susietosios paramos didinimo ir suvienodinimo su sodų/daržovių sektoriumi (400 Eur/ha).</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="1216 196 1843 268">Pelnas su subsidijomis (be susietosios) 1 šeimos nariui (EUR)</th> <th data-bbox="1843 196 1973 268">Vaisiai</th> <th data-bbox="1973 196 2092 268">Uogos</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="1216 268 1843 308">2014</td> <td data-bbox="1843 268 1973 308">3923</td> <td data-bbox="1973 268 2092 308">11590</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1216 308 1843 347">2015</td> <td data-bbox="1843 308 1973 347">11803</td> <td data-bbox="1973 308 2092 347">16176</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1216 347 1843 387">2016</td> <td data-bbox="1843 347 1973 387">657</td> <td data-bbox="1973 347 2092 387">5925</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1216 387 1843 427">2017</td> <td data-bbox="1843 387 1973 427">22577</td> <td data-bbox="1973 387 2092 427">12619</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1216 427 1843 467">2018</td> <td data-bbox="1843 427 1973 467">145</td> <td data-bbox="1973 427 2092 467">14794</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1216 467 1843 507">Vidurkis</td> <td data-bbox="1843 467 1973 507">7821</td> <td data-bbox="1973 467 2092 507">12221</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1216 507 1843 611">Variacijos koeficientas (pajamų svyravimas vaisių sektoriuje iki 4 kartų didesnis nei uogų sektoriuje)</td> <td data-bbox="1843 507 1973 611">1,21</td> <td data-bbox="1973 507 2092 611">0,32</td> </tr> </tbody> </table> <p data-bbox="1216 611 2092 643">Šaltinis: ŪADT</p>	Pelnas su subsidijomis (be susietosios) 1 šeimos nariui (EUR)	Vaisiai	Uogos	2014	3923	11590	2015	11803	16176	2016	657	5925	2017	22577	12619	2018	145	14794	Vidurkis	7821	12221	Variacijos koeficientas (pajamų svyravimas vaisių sektoriuje iki 4 kartų didesnis nei uogų sektoriuje)	1,21	0,32
Pelnas su subsidijomis (be susietosios) 1 šeimos nariui (EUR)	Vaisiai	Uogos																									
2014	3923	11590																									
2015	11803	16176																									
2016	657	5925																									
2017	22577	12619																									
2018	145	14794																									
Vidurkis	7821	12221																									
Variacijos koeficientas (pajamų svyravimas vaisių sektoriuje iki 4 kartų didesnis nei uogų sektoriuje)	1,21	0,32																									
13.	ŽŪR	<p>Savanoriška susietoji parama skiriama sektoriams, kurie patiria tam tikrus ekonominius sunkumus. Nors nuo 2014 m. iki 2019 m. buvo pastebimas ženklus pluoštinių kanapių auginimo Lietuvoje populiarėjimas, tačiau pastaraisiais metais situacija pasikeitė. Vadovaujantis VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis 2019-2021 m. laikotarpiu fiksuojamas tendencingas pluoštinių kanapių plotų traukimas – atitinkamai nuo 9 182,03 ha iki 4 780,12 ha.</p> <p>Pluoštinės kanapės yra viena iš seniausių ir tvariausių auginamų kultūrų pasaulyje.</p> <p>Auginant pluoštines kanapes sumažėja pesticidų naudojimas, nes šie augalai atsparūs daugeliui kenkėjų, auginami net šalia kitų augalų kaip kenkėjus atbaidanti priemonė. Jos yra svarbios augalų sėjomainai, nes palieka laukus be piktžolių kitiems po jų auginamiems pasėliams. Dėl šių savybių šis augalas labai vertinamas ekologiškai ūkininkaujančių žemdirbių. Iš šio augalo galima pagaminti tūkstančius vertingų maisto, kosmetikos, vaistinių, statybos ir kitų produktų, tarp jų – organinę anglį, kuri gali būti sėkmingai panaudota dirvožemio kokybei gerinti. Pluoštinės kanapės išsiskiria dideliu užauginamos biomasės kiekiu, kuriam užauginti sunaudojamas didelis anglies dvideginio (CO₂)</p>	<p>Kadangi įvairūs šalies žemės ūkio sektoriai susiduria su įvairiomis, tačiau skirtingomis problemomis ir iššūkiais, siekiant tikslingiau ir efektyviau paskirstyti susietąją paramą, kartu atsižvelgiant į Pasaulio prekybos organizacijos susitarimus, buvo nustatyti kriterijai, kuriais remiantis sektoriai buvo reitinguojami pagal paramos jiems būtinumą. Remiantis mokslininkų, valdžios atstovų bei gamintojų asociacijų apklausa, svarbiausi kriterijai, paskirstant paramą turėtų būti “Šalies apsirūpinimas (sub)sektoriaus produkcija vidaus reikmėms” bei „(sub)sektoriaus plotų/gyvulių skaičiaus pokytis (vidutiniškai per pastaruosius 5 metus)“.</p> <p>Kiti paramos skirstymo kriterijai “(sub)sektoriaus svarba šalies perdirbimo pramonei”, “(sub)sektoriaus ūkių pelno (su ir be subsidijų) atotrūkis palyginti su visų sektorių ūkių vidurkiu”, “(sub)sektoriaus ūkių darbo sąnaudos (val.) palyginti su visų sektorių ūkių vidurkiu”, bei “(sub)sektoriaus ūkių gaunama kitų tiesioginių išmokų suma palyginti su visų sektorių ūkių vidurkiu” buvo mažiau svarbūs.</p> <p>Remiantis (sub)sektorių vertinimu pagal minėtus kriterijus, buvo nustatyta, kad ypatingo dėmesio turi sulaukti šiuo metu nustatyti 11 (sub)sektorių.</p> <p>Nėra oficialios statistikos dėl sektoriaus patiriamų ekonominių sunkumų. Deklaruojamų plotų pokytis už 2 metus neparodo tendencijos. Taigi trūksta įrodymų, kad sektorius „traukiasi“.</p>																								

		<p>kiekis. Dėl šios savybės šis augalas tampa dar pranašesnis ir naudingesnis klimato kaitos mažinimo kontekste. Lietuva įsipareigojo agrariniame sektoriuje iki 2030 m. ŠESD išmetimus 9 proc., palyginti su 2005 m. Vienas iš būdų pasiekti šį tikslą – tvaraus ir regeneracinio žemės ūkio plėtra. Kovoiant su klimato kaita būtina efektyviai panaudoti žemės ūkio augalų ir dirvožemio savybę kaupti anglį cheminiuose junginiuose ir suvaržyti jos išsilaisvinimo bei patekimo į atmosferą galimybes.</p> <p>Klimatui keičiantis mums nepageidaujama kryptimi, žmoniją alinant koronaviruso (COVID–19) pandemijai, būtina ieškoti naujų kelių stabdant klimato kaitą. Tam galėtų pasitarnauti ir iš naujo atrasto senai auginto augalo – pluoštinės kanapės reabilitavimas ne tik žemdirbystėje, bet ir pramonėje bei vartojime. Jau dabar Lietuvoje veikia modernios pluoštinių kanapių perdirbimo gamyklos, kuriose realizuojama ūkininkų produkcija bei toliau kuriama aukšta pridėtinė vertė. Atsižvelgiant į tai, Rūmų nariai siūlo pluoštines kanapes įtraukti į savanoriškos susietosios paramos schemą.</p>	
14.	ŽŪR	<p>Siekiant didinti Lietuvoje veikiančių kooperatinių darinių konkurenciją vidaus ir užsienio rinkose, stiprinti jų vaidmenį maisto tiekimo grandinėje, reikalingos ypatingos sąlygos – būtina tęsti gamintojų grupių ir gamintojų organizacijų kūrimosi bei veiklos skatinimo priemonę. Todėl Strateginiame plane būtų tikslinga numatyti investicinę paramą gamintojų grupių ir organizacijų žemės ūkio sektoriuje įsisteigimui, visam laikotarpiui skiriant paramos lėšas – 3-5 mln. Eur.</p>	<p>2014-2020 m. programiniame laikotarpyje veiklos sričiai „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas žemės ūkio sektoriuje“ skirta 1,78 mln Eur, šiuo metu šios lėšos dar nėra panaudotos, priemonė nepopuliari (patvirtintos tik trys paraiškos). Manome, kad priemonės tęsimas netikslingas, nes administravimo našta viršija naudą.</p>
15.	LMGAGA	<p>Siūlo palikti galimybę modernizuotis gyvulininkystės ūkiams, kurių ekonominis dydis, išreikštas standartinės produkcijos verte, ne mažesnis kaip 8000 Eur arba patikslinti produkcijos standartinės vertes, išskiriant grynaveislius mėšinius galvijus, kurių vertė yra didesnė perkant nei pieninių galvijų. Pažymi, kad kooperavimasis gyvulininkystės ūkiams neaktualus.</p>	<p>Į ūkio ekonominio dydžio skaičiavimą įtraukiami ne tik galvijai, bet ir standartinė produkcija už žemės ūkio naudmenas (pievas ir ganyklas, pašarinius augalus, kitus deklaruojamus pasėlius). Atsižvelgiant į LMGAGA siūlymą, bei į tai, kad parama smulkiesiems ūkiams (kurių standartinė produkcija sudaro 4000–16 000 Eur) modeliuojama pagal priemonę „Smulkių ūkių plėtra ir kooperacija“, pakoreguotas minėtosios priemonės projektas: individualiems</p>

			<p>pareiškėjams (nereikalaujant bendradarbiauti) nustatytas ne mažesnis kaip 8000 Eur standartinės produkcijos vertės ekonominis dydis, didžiausia galima paramos suma pareiškėjams, teikiantiems paraišką individualiai (be partnerių) –15 000 Eur. Tačiau turime sulaukti EK nuomonės, ar toks modelis atitinka ES teisės aktus ir poziciją.</p> <p>Taip pat atkreipiame dėmesį, kad nuo 2022 m. sausio 1 d. padidėjo galvijų, avių, ožkų, kt. rūšių gyvūnų vienetų standartinės produkcijos įverčiai, patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2021 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-879 „Dėl Žemės ūkio ministro 2014 m. birželio 23 d. įsakymo Nr. 3D-382 „Dėl produkcijos standartinė verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo”.</p>
16.	LPGA	<p>Gerinant bandą ir didinant karvių produktyvumą, pieninių veislių telyčių įsigijimo išlaidos turi būti kompensuojamos, taip pat pieninių karvių veislės spermos įsigijimo išlaidos turi būti kompensuojamos.</p>	<p>Informuojame, kad pieninių galvijų bandų gerinimui valstybės pagalba spermos dozių ar gyvū galvijų įsigijimui negalima. Vadovaujantis Komisijos reglamentu (ES) 702/2014 („Valstybės pagalbos reglamentas“), valstybės pagalba gyvulininkystės sektoriui galima tik šiomis kryptimis: kilmės knygų rengimui ir tvarkymui, ūkinių gyvūnų genetinės kokybės ir produktyvumo tyrimams, konkursų, prekybos mugių, parodų, skirtų ūkinių gyvūnų veislininkystei populiarinti, skatinti ir plėtoti, organizavimas ir dalyvavimas jose.</p> <p>Vadovaujantis Europos Sąjungos valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškininkystės sektoriams ir kaimo vietovėse gairėmis 2014–2020 m., valstybės pagalba gali būti skirta veisliniams gyvūnams įsigyti siekiant pagerinti ūkinių gyvūnų genetinę kokybę, tačiau išskirtinai tik mėšinių galvijų, avių ir ožkų genetiniams bandų gerinimui. Parama gali būti teikiama apmokant ne daugiau kaip iki 30 proc. gyvūnų įsigijimo kainos. Šis sprendimas grindžiamas tuo, kad Europos Komisija laikosi nuomonės, kad ūkinių gyvūnų genetinė kokybė paprastai gali būti pagerinta taikant dirbtinį apvaisinimą naudojant aukštos vertės ūkinių gyvūnų genetinę medžiagą (spermą, embrionus, kiaušialąstes). Tačiau dėl taikomos gyvulininkystės praktikos tik mėšinių galvijų, avių ir ožkų dirbtinis apvaisinimas yra ribojamas. Todėl pagalba gali būti skirta tik veisliniams gyvūnams įsigyti, siekiant pagerinti mėšinių galvijų, avių ir ožkų bandų genetinę kokybę.</p> <p>Informuojame, kad Ministerija rengia Intervencinės priemonės „Aukštesni galvijų (karvių) laikymo standartai“ projektą 2023-2027 m., kuriame numatoma parama galvijų laikytojams, taikantiems aukštesnius gyvūnų</p>

			<p>gerovės standartus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Parama už mažiau teršiančių galvijų veisimą, tikslas skatinti veislių tinkamiausių ir labiausiai prisitaikiusių Lietuvos sąlygoms atrinkimą (išmoka už SG): <ul style="list-style-type: none"> • už inovatyvių produktyvumo gerinimo priemonių diegimą ūkyje (ne mažiau kaip pusė ūkyje gimusio moteriškos lyties galvijų atlikti genominiai tyrimai); <p>Tinkamumo kriterijus paramai gauti: Turėti grynaveislius kontroliuojamus galvijus (pieniai/mėsiniai galvijai), įrašytus į pagrindinį kilmės knygos skyrių.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Parama už galimybę galvijams laisvai išeiti į atvirą erdvę/ganyklas. Pieniniai galvijai/mėsiniai galvijai (išmoka už SG): <ul style="list-style-type: none"> • Tvirtai išstisus metus laikomų galvijų išleidimas į atvirą erdvę (mociono aikštes, ganyklas) ne mažiau negu 120 dienų per metus ir ne trumpiau negu 6 valandas per parą; • Melžiamų užtrūkusių karvių išleidimas į atvirą erdvę (mociono aikštes, ganyklas) ne trumpiau kaip 60 dienų per metus ir ne trumpiau negu 6 valandas per parą; 3. Parama už galimybę galvijams išeiti į ganyklas įtraukiant galvijų ganymą laukuose šiltuoju metų laiku. Pieniniai galvijai/mėsiniai galvijai (išmoka už SG): <ul style="list-style-type: none"> • Galvijų ganymas, ne mažiau negu 140 dienų per metus (išmoka už SG).
II PRIORITETAS - PRISITAIKYTI PRIE KLIMATO KAITOS IR SAUGOTI GAMTINIUS IŠTEKLIUS			
17.	LKAA, ŽŪR	Įvertinus tai, kad kiauliena Lietuva apsirūpina vos 50 proc. savo šalies poreikio, o esama konkurencinė aplinka kiaulininkystės sektoriuje nesudaro galimybių Lietuvos ūkiams savo lėšomis papildomai investuoti į gyvūnų gerovę, būtina užtikrinti palankias šio sektoriaus ateities perspektyvas. Siūlo ekoschemą už aukštesnių kiaulių gerovės standartų diegimą (kiaulių laikymo ploto padidinimas 20 proc.).	Kai Lietuva apsirūpina vos 50 proc. šalies poreikio, įgyvendinus ekoschemą, susijusią su kiaulių gerove (laikymo ploto padidinimas 20 proc.), gamyba Lietuvoje būtų sumažinta dar 20 proc. Strateginiame plane planuojama investicinė parama (kaimo plėtros lėšos), kuria galės pasinaudoti ir kiaulininkystės ūkiai.
18.	LPA	Siūlo su paukščių gerove susijusią ekoschemą taikant aukštesnius paukščių gerovės standartus.	Klausimas aptartas su LPA. Strateginiame plane planuojama investicinė parama (kaimo plėtros lėšos), kuria galės pasinaudoti ir paukštininkystės sektorius.

	LITBIOMA	<p>Trumpos rotacijos želdinių auginimo ūkininkavimo veiklai turėtų būti sudaromos bent jau nediskriminacinės finansinės (tiesioginių išmokų prasme) sąlygos, lyginant su taršesnėmis žemės ūkio veiklomis, kurioms yra numatyta mokėti „premijas“ už ekosistemines paslaugas (pagal ekoschemas).</p> <p>Prašo Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane trumpos rotacijos želdiniams, kaip klimato kaitos priemonei, išlaikyti analogišką (nediskriminacinę) tiesioginių išmokų lygį kaip ir kitoms ūkininkavimo šakoms (per ekoschemas arba (alternatyvus variantas) per susietąją paramą, kurią leidžia Komisija trumpos rotacijos želdinių skatinimui.</p>	<p>Dėl ekoschemų: Remti netikslinga, nes tai nėra efektyvi ŠESD mažinimo priemonė (CO2 užrakinama trumpam ir greitai vėl išlaisvinama).</p> <p>Dėl susietosios paramos: kadangi įvairūs šalies žemės ūkio sektoriai susiduria su įvairiomis, tačiau skirtingomis problemomis ir iššūkiais, siekiant tikslingiau ir efektyviau paskirstyti susietąją paramą, kartu atsižvelgiant į Pasaulio prekybos organizacijos susitarimus, buvo nustatyti kriterijai, kuriais remiantis sektoriai buvo reitinguojami pagal paramos jiems būtinumą. Remiantis mokslininkų, valdžios atstovų bei gamintojų asociacijų apklausa, svarbiausi kriterijai, paskirstant paramą turėtų būti „Šalies apsirūpinimas (sub)sektoriaus produkcija vidaus reikmėms“ bei „(sub)sektoriaus plotų/gyvulių skaičiaus pokytis (vidutiniškai per pastaruosius 5 metus)“.</p> <p>Remiantis (sub)sektorių vertinimu pagal minėtus kriterijus, buvo nustatyta, kad ypatingo dėmesio turi sulaukti šiuo metu nustatyti 11 (sub)sektorių.</p>
19.	LMŽSA, ŽŪR	<p>Teikia šiuos siūlymus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) numatyti adekvatų finansavimą miškininkystės priemonėms (90 mln. EUR); 2) SP priemonėse „Smulkiųjų ūkių plėtra bendradarbiaujant“, „Konsultavimas“, „Europos inovacijų partnerystė“, LEADER, „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ ir kt., įtraukti miškininkystės veiklas, tuo užtikrinant ūkininkams ir kaimo vietovių gyventojams galimybę diversifikuoti veiklą; 3) užtikrinti, kad išliktų su Natura 2000 išmokos miškams; 4) užtikrinti, kad išliktų parama miškų infrastruktūrai ir miškininkystės technikai; 5) trumpos rotacijos želdiniams, kaip klimato kaitos priemonei, išlaikyti analogišką (nediskriminacinę) tiesioginių išmokų lygį kaip ir kitoms ūkininkavimo šakoms (remiant pagal ekoschemas arba per susietąją paramą; 6) įtraukti į ekoschemas agromiškininkystę. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) SP numatytų miškų sektoriaus priemonių vidutinis metinis finansavimas (neįskaitant tęstinių įsipareigojimų) lyginant su 2014–2022 m. didėja 29,7 proc. 2) Tinkami pareiškėjai nustatomi atsižvelgiant į priemonės tikslą, pobūdį. Miškininkai galės dalyvauti visose žinių sklaidos priemonėse („Mokymai“, „Konsultavimas“, „Parodomieji bandymai“, EIP) bei LEADER, jei tai bus numatyta vietos plėtros strategijose. Tuo tarpu kertinis priemonių „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“, „Smulkiųjų ūkių plėtra bendradarbiaujant“ tikslas – žemės ūkio veiklos tęstinumo užtikrinimas, todėl pagal jas numatyta remti išimtinai žemės ūkio veiklą. Reglamento 2021/2115 75 str. 2 p. (a) p. nustato galimybę remti jaunųjų ūkininkų įsikūrimą atsižvelgiant į pareiškėjo atitiktį jaunojo ūkininko sąvokai; jaunojo ūkininko sąvoka susijusi tik su žemės ūkio veikla. Tuo tarpu LMSA rašte nurodytas Reglamento 75 str. 2 p. (b) p. reglamentuoja paramą kaimo verslų, susijusių su žemės ūkiu ir miškininkyste, kūrimui bei pajamų diversifikavimui – Strateginiame plane priemonės pagal šią 75 str. dalį nemodeliuojamos. 3) atsižvelgta į siūlymą – Natura 2000 miškuose išmokoms planuojama skirti 6 mln. Eur. 4) parama ne žemės ūkio veiklai galima pagal LEADER priemonę, su

			<p>sąlyga, jei tokia veikla numatyta vietos plėtros strategijoje.</p> <p>5) Žr. atsakymą į "LITBIOMA" klausimą.</p> <p>6) Nurodyta agromiškininkystė įtraukta į ekochemą „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“.</p>
20.	LNŽNA	<p>1. Dėl lėšų poreikio intervencinei priemonei „Parama ūkininkaujantiems vietovėse, kurioms būdingos gamtinės ar kitokios kliūtys“ (toliau – Intervencinė priemonė) padidinimo iki 243,23 ml. Eur.</p> <p>2. Remiant ūkio modernizavimą, pirmenybę teikti ūkininkaujantiems nederlingose žemėse, kompensuoti ne mažiau kaip 70 proc. investicijų.</p>	<p>1. Vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/2115 93 straipsnio nuostatomis, intervencinėms priemonėms, kuriomis siekiama su aplinka ir klimatu susijusių tikslų, iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (toliau – EŽŪFKP) turėtų būti rezervuojama bent 35 proc. lėšų, iš kurių tik 50 proc. gali būti skiriama intervencinėms priemonėms, susijusioms su gamtinėmis ar kitokiomis specifinėmis su vietove susijusiomis kliūtėmis.</p> <p>Pradiniame programavimo etape šioms vietovėms remti buvo numatytas 87,5 mln. Eur lėšų finansavimo krepšelis. Po diskusijų su asociacijos atstovais, Seimo KRK nariais ir kitomis suinteresuotomis pusėmis, buvo priimtas kompromisinis sprendimas.</p> <p>Intervencinei priemonei numatyta skirti apie 142,5 mln. Eur paramos. Ši parama būtų skiriama iš 2 šaltinių, t. y. iš I ramsčio (finansuojama Europos žemės ūkio garantijų fondo lėšomis (toliau – EŽŪGF)) ir II ramsčio (finansuojama EŽŪFKP lėšomis).</p> <p>Iš I ramsčio 2023–2027 m. BŽŪP laikotarpiui numatoma skirti apie 55 mln. Eur tam tikrai intervencinei priemonei (ekoschemai), pagal kurią paramą gautų ūkininkaujantieji pievose (ganyklose), jeigu jie turi gyvulių, kurių ganiava vyksta vietovėse, kurioms būdingos gamtinės kliūtys. Taikant šią intervencinę priemonę (ekoschemą), numatytas išmokos diferencijavimas priklausomai nuo didesnio / mažesnio intensyvumo gamtinių kliūčių turinčių vietovių (privalomas reikalavimas laikyti ne mažiau nei 0,3 SG/ha pievų / ganyklų).</p> <p>Iš II ramsčio numatyta skirti 87,5 mln. Eur 2023–2027 m. BŽŪP laikotarpiui, mokant išmokas ariamoje žemėje (vietovėse, kuriose esama didesnio / mažesnio intensyvumo gamtinių kliūčių), intensyvaus karsto zonose ir potvynių užliejamose teritorijose. Atsižvelgiant į atliktą ūkių pelningumo vertinimą (Ūkių apskaitos duomenų tinklas, 2018 m.), ariamojoje žemėje pelnas, tenkantis vienam žemės ūkio naudmenų hektarui vietovėse, kurioms būdingos gamtinės kliūtys, yra apie 62 Eur/ha mažesnis nei vietovėse, kuriose nesama gamtinių kliūčių. Atsižvelgiant į nepriklausomų ekspertų vertinimo rezultatus, numatoma kompensuoti 75 proc. apskaičiuoto pelno skirtumo vietovėse, kuriose esama didesnio intensyvumo gamtinių kliūčių, ir 50 proc. apskaičiuoto pelno skirtumo</p>

			<p>vietovėse, kuriose esama mažesnio intensyvumo gamtinių kliūčių. Valstybės narės turi tokią galimybę skirti dalinį kompensavimą šioms vietovėms, kad išvengtų perkompensavimo grėsmės, kadangi skaičiavimai yra atliekami naudojant šalies vidutinius su veikla susijusius duomenis. Išmokos dydis ariamojoje žemėje ūkiams, viršijantiems 200 ha, numatytas sumažinti 50 proc. Vietovėse, kuriose esama specifinių kliūčių (intensyvaus karsto vietovėse ir potvynių užliejamose vietovėse), numatyta 20 Eur/ha išmoka, kuri sumažinta, lyginant su pirminiu pasiūlymu (25 Eur/ha).</p> <p>Lėšos yra modeliuojamos 5 metų laikotarpiui, nes dėl 2021–2022 m. pereinamojo laikotarpio sutrumpėja būsimojo programinio laikotarpio įgyvendinimo trukmė.</p> <p>2.Reglamento 73 str. nenumato intensyvumo padidinimo galimybių ūkininkaujantiems nederlingose žemėse.</p>
21.	AK BAF	<p>Apsaugoti visas šalies daugiamečių pievas. Pievų nykimas siejamas su klimato kaita, dirvožemio degradacija, vandenių tarša. Tolesnis pievų buveinių naikinimas gilintų biologinės įvairovės nykimo problemą. Visiška šalyje likusių pievų apsauga nuo suarimo yra labai svarbi sprendžiant šias problemas. Todėl nepritariame paliekamai galimybei sumažinti pievas 5 proc. lyginant su referenciniais metais. Siūlome taikyti 0 proc. reikalavimą.</p>	<p>Priimtas toks kompromisinis sprendimas diskusijų su socialiniais partneriais metu.</p> <p>Pažymėtina, jog EK reglamento 2021/2115 3 priede leidžiamas maksimalus 5 proc. daugiamečių pievų ploto sumažėjimas.</p>
22.	AK, ŽŪR	<p>Neleisti melioracijos griovių apsaugos juostų deklaruoti kaip pievų, taip dirbtinai didinant pievų ploto rodiklius. Šių juostų paskirtis yra vandenių apsauga nuo agrochemijos ir maistinių medžiagų sukeltos taršos. Jos yra svarbios vandenių apsaugai, tačiau nepakeičia pievos.</p> <p>Šis reikalavimas laikytinas pertekliniu bei abejotinas aplinkosaugine prasme. Reguliarus 3 metrų pločio palaukių, esančių prie melioracijos griovių, šienavimas ir priežiūra ūkininkams sudarys papildomas laiko bei pinigines sąnaudas, kurios niekaip nebus kompensuojamos. Atsižvelgiant į tai, ŽŪR siūlo šį reikalavimą perkelti prie GAAB 4 – paviršinio vandens apsauga.</p>	<p>Sprendimas pasiūlytas siekiant iš dalies spręsti pievų rodiklio mažėjimo klausimą.</p> <p>Numatoma, kad ūkininkai galės gauti išmokas už šių privalomų juostų priežiūrą, dalyvaudami ekoschemoje „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“.</p>
23.	AK	<p>Per ekoschemas skatinti daugiamečių pievų atkūrimą, taip pat – ekstensyvų ganymą ir kitą su pievomis susietą ūkinę veiklą.</p>	<p>Atsižvelgta.</p> <p>Strateginiame plane pasiūlytos įvairios ekoschemos pievų įkūrimui ir</p>

		Prioritetas teiktinas erozijai jautriems dirvožemiams ir durpynams, nes pievų atsėjimas šiose teritorijose tiesiogiai spręstų su dirvožemiu ir šiltnamio dujų išmetimais susijusias problemas. Siekiant užtikrinti šių priemonių veiksmingumą, joms turi būti numatytas atitinkamai didesnis finansavimas.	priežiūrai: ariamųjų durpžemių keitimas pievomis, eroduotos žemės keitimas pievomis, ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius, EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas, gyvūnų gerovės ekoschema (įskaitant gyvulių ganymą pievose).
24.	AK	Visiškai uždrausti žemdirbystę durpynuose ir neleisti drenažo sistemų atnaujinimo. Durpynai yra labai turtingi organine medžiaga. Nors jie sudaro mažiau nei 6 proc. žemės ūkio paskirties žemės, jų arimas sukelia didelius ŠESD išmetimus (virš trečdalis visų augalininkystės sukeltų ŠESD). Toks draudimas padėtų sumažinti iš dirbamos žemės išmetamas ŠESD.	Konsultacijų metu buvo pasiektas kompromisas su žemdirbiais nedrausti žemės dirbimo durpynuose, nes dalis ūkininkų, ūkininkaujančių tokiose žemėse, yra gavę investicinę paramą ir jiems taikomas projekto priežiūros laikotarpis (5 m. po projekto įgyvendinimo).
25.	AK	Ekoschemomis remti veiklos keitimą durpynuose, atkuriant pievas arba pelkes. Pavyzdžiai – atkuriant ekstensyvų ganymą, šienavimą, pelkininkystę. Vandens lygio pakėlimas atkuriant hidrologinį režimą būtų ypač teigiamai vertintinas, kadangi tai galutinai „užrakintų“ ŠESD emisijas iš šių žemės ūkio naudmenų.	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonėje (EGADP; angl. – RRF – Recovery and Resilience Facility) Žemės ūkio ministerija dalyvauja Žaliosios pertvarkos komponente. Žemės ūkyje iš RRF priemonės bus finansuojama viena investicija, skirta ŠESD absorbcijos pajėgumų didinimui. Šios investicijos tikslas – sumažinti ŠESD išmetimus iš buvusių nusausintų degradavusių durpynų, atkuriant šiuose plotuose pelkėdaros procesus, didinti jų ŠESD absorbcinį potencialą, kartu vykdant ir ekstensyvią ūkinę veiklą bei sudarant palankias prielaidas biologinės įvairovės buveinėms. Nuo 2022 m. iki 2026 m. planuojama atkurti apie 8 tūkst. ha šlapynių (pažeistų durpžemių) žemės ūkio naudmenose. Bendras Lietuvos durpžemių plotas yra apie 371,15 tūkst. ha, todėl suplanuota 16 mln. EUR investicija atkurti apie 2,16% šio ploto. Ilgalaikeje 30 metų perspektyvoje bendras ŠESD kiekio sumažinimas įgyvendinus šią priemonę galėtų siekti apie 2,5 mln. t CO ₂ ekvivalentų. Atkurtų šlapynių teritorijose gali būti leidžiama ūkinė veikla, kuri nekenkia atkurtos šlapynės išsaugojimui, pavyzdžiui, nuimant antžeminę biomasę šienaujant ir (arba) ganant gyvulius, kai tam yra palankios sąlygos (tai apims ir paludikultūrą). Numatoma, jog atlikus investiciją, pareiškėjai vykdys tęstinius įsipareigojimus už atkurtų šlapynių priežiūrą, gaudami kompensacines išmokas naujuoju programiniu laikotarpiu pagal Strateginiame plane numatytą ekoschemą "Ekstensyvus šlapynių tvarkymas".
26.	AK BAF	Uždrausti erozijai jautrių šlaitų arimą (GAAB 5); užtikrinti viso dirvožemio apsaugą šaltuoju periodu paliekant ražienas	Dėl GAAB 5, siekiant apsaugoti šlaitus nuo žemės ūkio veiklos sukeltos erozijos, bus draudžiama auginti bulves, pašarinius ir cukrinius

		ar augalų liekanas (GAAB 6); be to, visuose žemę dirbančiuose ūkiuose taikyti sėjomainą, kai po dirvą alinančios kultūros yra auginamos dirvą atstatančios kultūros (GAAB 7), taip išsaugant dirvožemio derlingumą ir gyvybingumą. Dirvožemio apsauga ir jo geros būklės atstatymas turi tapti kiekvieno ūkio prioritetu, papildomą dėmesį skiriant jautriausioms teritorijoms.	<p>runkelius, kitus šakniavaisius ir šakniagumbius, t.y. kaupiamuosius augalus, kuriuos auginant dirva intensyviai dirbama (purenimas, kaupimas).</p> <p>Dėl GAAB 6, kompromisinis reikalavimas, jog ne mažesnis nei 50 proc. pareiškėjo deklaruotos ariamosios žemės plotas turi būti užimtas žemės ūkio augalais arba paliekamos neapartos ražienos arba kitos augalų liekanos, priimtas atsižvelgiant į tai, jog rudeninis dirvos arimas (įskaitant tręšimą mėšlu) yra plačiai naudojama praktika.</p> <p>Dėl GAAB 7, jo apibrėžimas iš esmės atitinka Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 III priede nustatytą („Sėjomaina apima pasėlių keitimą bent kartą per metus žemės sklypų lygmeniu (išskyrus daugiameses kultūras, žolę ir kitus žolinius pašarus bei pūdymui paliktą žemę“). Reglamente taip pat numatytos šio standarto taikymo išimtys ūkiams, deklaruojantiems mažiau nei 10 ha ariamosios žemės ir sertifikuotiems ekologiniams ūkiams. Dirvą atstatančių kultūrų auginimas yra numatytas ekoschemoje „Augalų kaita“ (kuri viršija GAAB 7 reikalavimus).</p>
27.	AK	Ekoschemomis turi būti remiamas daugiamečių pievų atkūrimas šlaituose, t. y. ūkinės veiklos keitimas erozijai jautriuose ir paveiktuose dirvožemiuose.	Atsižvelgta. Šiuo metu pasiūlytose ekoschemose (eroduotos žemės keitimas pievomis) yra sudaryta galimybė atkurti pievas taip pat ir šlaituose, pakeičiant ūkinę veiklą erozijai jautriuose ir paveiktuose dirvožemiuose.
28.	AK	Ekoschemomis turi būti skatinamos didesnės ambicijos dėl dirvožemio ir kitų gamtos išteklių apsaugos. Palaikome ministerijų siūlytą kompleksinę ekoschemą, nes ji tikslingai spręstų aplinkosaugos problemas, užkirsdama kelią „vyšnaičių nusirinkimui“, kai pasirenkamos tik mažiausiai įpareigojančios aplinkosauginės priemonės.	Strateginiame plane ir numatyta kompleksinė ekoschema ariamojoje žemėje (susidedanti iš 8 veiklų).
29.	AK	Laikytis ES žaliojo kurso ambicijos ir skirti 10 proc. žemės ūkio naudmenų (ūkio lygmenyje) kraštovaizdžio elementų apsaugai. Kraštovaizdžio elementai yra esminė priemonė biologinės įvairovės apsaugai, ypač ariamojoje žemėje.	Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje numatyta, jog iki 2024 m. bent 4 proc. (2030 m. – 10 proc.) žemės ūkio naudmenų bus panaudotos kraštovaizdžiui įvairinti. Siekiant šio tikslo, Strateginiame plane numatytos ekoschemos „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“, „Daugiamečių žolių juostos“, „Trumpaamžių medingųjų augalų juostos“, „Tarpinių pasėlių auginimas“ ir „Daugianarių pasėlių auginimas“.

30.	AK	Užkirsti kelią „žaliajam smegenų plovimui“ (angl. greenwashing). Nerimą kelia tai, kad siūloma ekoschemomis remti priemones, kurios nesusijusios su aplinkos apsauga arba neatitinka konkrečios ekoschemos siektinų tikslų, pvz.: GAAB 8 įgyvendinimui siūloma įteisinti galimybę vietoj dalies ploto skirto kraštovaizdžio elementų įrengimui, auginti tarpinius ar azotą fiksuojančius augalus, kurių pirminė funkcija yra visai kita. Aplinkosaugai skirti pinigai turi būti principingai skirti konkrečioms numatytiems aplinkosaugos tikslams pasiekti, išvengiant lėšų perdengimo ir tokiu būdu jų švaistymo.	<p>Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 III priede GAAB 8 apibrėžtas kaip „minimali žemės ūkio paskirties žemės, skirtos negamybiniam plotams arba objektams, dalis“, t.y. jo tikslas yra platesnis nei tik kraštovaizdžio elementų išsaugojimas. Šiame reglamente numatyta ir alternatyva dėl tarpinių ar azotą fiksuojančių augalų auginimo.</p> <p>Taip pat atkreipiame dėmesį, jog už GAAB reikalavimų laikymąsi ūkininkams nėra mokama – GAAB ir valdymo reikalavimai (VR) yra paramos sąlygų dalis, t.y. ūkininkai, siekiantys gauti ES paramą (pvz. tiesiogines išmokas) privalo laikytis GAAB ir VR.</p>
31.	AK	Apriboti mineralinių trąšų naudojimą – Lietuvoje mineralinės trąšos yra liberalizuotos, neapskaitomos ir nereguliuojamos. Šios trąšos yra pagrindinis paviršinių vandenų taršos šaltinis. Be to, jų gamyba ir naudojimas stipriai prisideda prie šiltnamio dujų išmetimo. Šių trąšų naudojimui turi būti nustatyta viršutinė riba (kg/ha) ir laikotarpiai, kai negalima jomis tręšti.	<p>Numatoma, jog artimiausiu metu bus privalomi tręšimo planai ūkininkams, tręšiantiems mineralinėmis trąšomis. Taip pat VR 2 „Vandens apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių reikalavimai“ nustatytas naujas reikalavimas, jog per metus į dirvą patenkančio bendro azoto kiekis tręšiant mineralinėmis trąšomis arba mineralinėmis ir organinėmis trąšomis negali viršyti 210 kg/ha. Laikotarpiai, kai draudžiama mineralinėmis trąšomis, mėšlu ir (ar) srutomis tręšti, nustatyti Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų apraše.</p>
32.	LPGA	Siūlo, kad valdymo reikalavimuose atsirastų nuostata, draudžianti vežti užterštą miesto nuotekų dumblą laukų tręšimui.	<p>Tai nėra valdymo reikalavimų objektas.</p> <p>Nuotekų dumblo naudojimą reglamentuoja 1986 m. birželio 12 d. Tarybos direktyva 86/278/EEB dėl aplinkos, ypač dirvožemio, apsaugos naudojant žemės ūkyje nuotekų dumblą, tačiau ši direktyva nepatenka į paramos sąlygų sritį, todėl siūlomas reikalavimas negali būti įtrauktas į Valdymo reikalavimus.</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad nuotekų dumblo naudojimas Lietuvoje yra reglamentuojamas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 349 „Dėl Normatyvinio dokumento LAND 20-2005 „Nuotekų dumblo naudojimo tręšimui bei rekultivavimui reikalavimai“ patvirtinimo“, kuriame yra išdėstyti specialieji reikalavimai apdoroto dumblo naudojimui tręšimui žemės ūkyje. Taip pat asmenys tręšiantys nuotekų dumblu turi turėti su Aplinkos apsaugos agentūra suderintą tręšimo planą.</p>
33.	ŽŪR	Priemonėje investicijos į žemės ūkio valdas nustatytas tvarioms investicijoms (į mėšlo tvarkymo sistemas, gyvulininkystės objektų kvapų/oro taršos mažinimą) įgyvendinti vidutinis paramos dydis projektui 250 tūkst. Eur	<p>Veiklos sritis, susijusi su tvarių investicijų įgyvendinimu, taikoma visiems žemės ūkio sektoriams. Įgyvendinimo taisyklėse atskiriems sektoriams gali būti nustatyti atskiri krepšeliai, tačiau Strateginiame plane to netikslinga nustatyti.</p>

		<p>kiaulininkystės ir paukštininkystės sektoriuose yra per mažas. Šie sektoriai ateinančiam laikotarpyje ruošiasi būsimiems pokyčiams, kuriems įgyvendinti reikia adekvačių paramos sumų ir tikslinga numatyti atskirą priemonę tik šiems sektoriams.</p>	<p>Pažymėtina, kad Strateginiame plane nurodytas vidutinis (ne maksimalus) paramos dydis.</p>
34.	LEŪA	<p>Vykstančių susitikimų su Ministerijos strateginio plano rengėjais nepavyksta išsiaiškinti dėl ekologiškai ūkininkaujančių ūkių dalyvavimo ekoschemų ir kaimo plėtros agroaplinkosauginėse priemonėse.</p> <p>Siūlo neriboti „Perėjimo prie ekologinio ūkininkavimo“ ir „Ekologinio ūkininkavimo“ priemonėse dalyvaujantiems ūkininkams dalyvavimo kitose I ramsčio ekoschemos ir II ramsčio Kaimo plėtros agroaplinkosauginėse priemonėse.</p> <p>Prašo pateikti „Perėjimo prie ekologinio ūkininkavimo“ ir „Ekologinio ūkininkavimo“ bei kitų išmokų skaičiavimo išsklotines, siekiant išvengti paskaičiuotų išmokų dubliavimo pagal priemones bei siekiant, kad visi ekologiškai ūkininkaujančių ūkininkų prisiimti papildomi aplinkosauginiai įsipareigojimai pagal Europos Tarybos reglamento Nr. 2018/848 reikalavimus bei ekologinio žemės ūkio technologijas būtų įskaičiuoti kompensacinėse išmokose.</p>	<p>Dar kartą su mokslininkais įvertinome „Perėjimo prie ekologinio ūkininkavimo“ ir „Ekologinio ūkininkavimo“ išmokas. Į jų skaičiavimą nebuvo įtraukti papildomi aplinkosauginiai (išskyrus dėl ekologiškos sėklos naudojimo) įsipareigojimai pagal Europos Tarybos reglamento Nr. 2018/848 reikalavimus (daugiametės sėjomainos taikymas, pupinių augalų auginimas ir kt.). Todėl ekologiniai ūkiai galės dalyvauti daugumoje ekoschemų ir kaimo plėtros agroaplinkosauginių priemonių.</p> <p>Artimiausiu metu LEŪA bus pristatytos dėl ekologiškai ūkininkaujančių galimybės dalyvauti ekoschemose ir kaimo plėtros agroaplinkosauginėse priemonėse.</p>
35.	LEŪA	<p>Dėl ekologinės sėklininkystės rėmimo. Griežtėjant ekologinės sėklininkystės reikalavimams, palaikant ir skatinant ekologinę sėklininkystę, būtina mokėti kompensacinę išmoką už sėklinių javų ir daugiamečių žolių pasėlius.</p>	<p>2014–2020 m. programiniu laikotarpiu kompensacinės išmokos buvo mokamos už javus, daugiames žoles sėklai („Parama perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo“ išmokos dydis – 298 Eur/ha; „Parama ekologiniam ūkininkavimui“ , išmokos dydis – 273 Eur/ha). Ekologinė sėklininkystė bus remiama ir naujuoju laikotarpiu, optimizuojant išmoka už javus, daugiames žoles sėklai buvo apjungta su išmoka už javus ir išmoka už javus pašarams. Naujasis išmokų modelis ne kartą buvo pristatytas iš išdiskutuotas su LEŪA.</p>
36.	LEŪA	<p>Dėl paramos auginamoms daugiametėms žolėms. Yra iki šiol neaiškus daugiamečių žolių rėmimo modelis. Norime akcentuoti, kad augalininkystės krypties ūkiams, sėjomainoje</p>	<p>Augalininkystės krypties ūkiai, už sėjomainoje vienus ar dvejus metus auginamas ir deklaruojamas daugiames žoles galės gauti paramą dalyvaudami ekoschemoje „Augalų kaita“ (žr. atsakymą Nr. 34 aukščiau).</p>

		<p>vienus ar dvejus metus auginamoms ir deklaruojamoms daugiametėms žolėms privalo būti mokama kompensacinė išmoka. Nekompensuojami daugiamečių žolių auginimo, ūkiuose yra sėjami pupiniai javai, kurie savo poveikiu dirvožemiui, aplinkai, derliui neprilygsta daugiametėms žolėms. Skatinam mišrių ekologinių ūkių plėtrą, ekologiniams gyvulininkystės ūkiams už daugiames žoles, pievas ir ganyklas turi būti sumokama kompensacinė išmoka jei sertifikuojamų ekologinių gyvulių tankis 1 ha yra ne mažesnis kaip 0.3 SG. Mokant kompensacinę išmoką už daugiames pievas ir ganyklas į sąlyginius gyvulius siūlome įskaičiuoti visus sertifikuotus gyvūnus (bites, paukščius, kiaules, ūkinius gyvūnus ir kt.) ne tik žolėdžius. Atkreipiame dėmesį, kad daugiamečių žolių paskaičiuota kompensacinė išmoka yra ženkliai mažesnė už paskaičiuotą ekoschemos veiklose. Vertinant tai, ekologinės gyvulininkystės sektoriaus atstovai nedalyvaus ekologinio ūkininkavimo priemonėse ir laisvanoriškai pasirinks dalyvavimą reikalavimais paprastesnėse ir didesnėmis paramos sumomis kompensuojamose agroaplinosauginėse priemonėse.</p>	<p>Atkreipiame dėmesį, jog ekologinio ūkininkavimo išmoka už daugiames žoles yra perskaičiuota ir nustatyta 208 Eur/ha („Parama perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo“) ir 198 Eur/ha („Parama ekologiniam ūkininkavimui“), kai ekoschemos „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“ išmoka yra 192 Eur/ha.</p>
37.	LEŪA	<p>Dėl paramos sodininkystei ir uogininkystei. Siekiam plėtoti ekologinę sodininkystę ir uogininkystę būtina skirti paramą naujai pasodintiems ir sertifikuotiems sodams ir uogynams.</p>	<p>Tai yra taisyklių objektas. Pažymėtina, jog priemonės „Ekologinis ūkininkavimas“ vienas iš kompleksinių tikslų yra užtikrinti kokybiškų maisto produktų gamybą ir vartotojų aprūpinimą kokybiškais maisto produktais. Be to, šiuo metu galiojančios derlingumo ribos atitinkamiems augalams yra nedidelės.</p>
38.	LEŪA	<p>Dėl paramos ekologiškai bitininkystei. Pateikėme siūlymą ir prašymą remti ekologiškai bitininkystę, tačiau jokio atsakymo, komentaro ir diskusijos šiuo klausimu nebuvo. Ekologiškai bitininkystės aukštesni aplinkosauginiai reikalavimai aiškiai išdėstyti Europos Tarybos reglamente Nr. 2018/848 ir jų pagrindu nėra sudėtinga paskaičiuoti kompensacinę paramą ir įgyvendinti kaip vieną iš ekoschemų gyvūnų gerovės priemonę.</p>	<p>Pažymėtina, kad šiuo metu ekologiniai bitininkystės ūkiai gali dalyvauti Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui programoje, gaudami paramą ekologiškų priemonių įsigijimui, taip pat atskirose priemonėse vertinant paraiškas ekologiniams bitynams suteikiami pirmumo balai. Ši parama bus tęsiama ir naujuoju laikotarpiu (valstybių narių bitininkystės programos integruojamos į jų strateginius planus).</p>
39.	LEŪA	<p>Kompleksinės ekoschemos veikla „Sėjomaina (aukštesnio standarto, min. 4 nariai)“ bus įgyvendinama tikslu išsaugoti dirvožemį ir pagerinti jo kokybę. Veiklos tinkamumo sąlygose juodasis pūdymas yra užskaitomas kaip sėjomainos</p>	<p>Ekoschemos „Augalų kaita“ tinkamumo sąlygose nurodyta, jog bent vienas iš sėjomainos narių privalo būti dirvą gerinančių rūšies arba pūdymas, taigi nėra reikalaujama, kad tai būtų juodasis pūdymas (gali būti ir žaliasis pūdymas). Be to, pagal GAAB 6 reikalavimą, juodąjį pūdyimą</p>

		narys saugantis dirvožemį ir gerinantis jo kokybę, tačiau pažymėtina, kad aplinkosauginiu vertinimu, palikus juodąjį pūdymą vyksta intensyvus organinės medžiagos (humuso) irimas, didėja dujų emisijos, dirvožemis tampa pažeidžiamas vėjo ir vandens erozijos ir kt. Manome, kad aplinkosauginiu požiūriu turėtų būti taikomas pusiau užimtas pūdymas t. y. iki liepos 1 d. dėl piktžolių kontrolės mechanškai dirbamas, o nuo liepos 1 d. apsėjamas tarpiniais pasėliais iki rudeninės ar pavasarinės sėjos.	iki kiekvienų metų spalio 1 d. būtina apsėti arba apsodinti žemės ūkio augalais.
40.	LEŪA	Kompleksinės ekoschemos veikloje „Sėjomaina (aukštesnio standarto, min. 4 nariai)“ siūlome, kad vienas iš dirvą gerinančių sėjomainos narių užimtų per 4 metus ne mažesnę kaip 25 proc. dirbamos žemės plotą. Taip pat siūlome iš gerinančių augalų grupės sąrašo išbraukti bulves ir cukrinius runkelius, jei jie nėra trešiami organinėmis trąšomis.	Atsėliavimas nėra galimas. Be to pagal pateiktą pavyzdį 4 metus ir nurodyti procentai būtų neįmanoma sutikrinti, todėl vietoj 4 laukų yra nurodomi nariai. Dirvą gerinančių augalų sąrašas buvo suderintas su socialiniais partneriais ir mokslininkais.
41.	LEŪA	Siūlome veiklose „Tarpiniai pasėliai“ ir „Daugianarių pasėlių auginimas/įsėlis arba posėlis“ nedrausti ūkininkams ekstensyviai ganyti (1 SG/ha). Siūlome, kad po ankstyvų augalų derliaus nuėmimo, atsižvelgiant į ūkininko pasirinktas auginti augalų rūšis, spalio-lapkričio mėnesiais būtų leidžiamas ekstensyvus nuganymas ir derliaus nuėmimas (numulčiuojant ar panaudojant pašarams). Draudimas nuganyti arba nupjauti, gali turėti neigiamos įtakos įsėlinio arba posėlinio pasėlio žiemojimui ir kitų metų vegetacijai.	Informuojame, dalyvaudami ekoschemose „Tarpiniai pasėliai“ ir „Daugianarių pasėlių auginimas“ ūkininkai galės ekstensyviai ganyti įsipareigotuose plotuose arba tarpinius augalus suvoluoti. Ekoschemos kompensacinė išmoka (139 Eur/ha) buvo paskaičiuota įvertinus, kad derlius nebus nuimamas (ir nebus gaunamos pajamos/nauda).
42.	LEŪA	Siūlome veikloje „Daugianarių pasėlių auginimas įsėlis arba posėlis“ palikti tik įsėlius. o posėlius perkelti prie „Tarpinių pasėlių“ veiklos. Tarpinių pasėlių veikloje numatoma iki kada išlaikyti posėlį, o kada pasėti datos nėra, todėl siūlome pasėli iki rugsėjo 15 d., o posėliai po ankstyvųjų bulvių, daržovių, javų ir rapsų derliaus nuėmimo siūlome, kad būtų pasėti iki rugpjūčio 15 d. Teiginys kad posėliniai augalai turi būti „sudygę ir matomi“, sudaro prielaidas turėti menkaverčius ir nereikšmingų poveikį dirvožemio gerinimui ir aplinkosaugai turinčius pasėlius.	Dėkojame už siūlymą. Atkreiptinas dėmesys, jog pasėlių pasėjimo, išlaikymo yra suderintos su mokslininkais ir su socialiniais partneriais (posėlis įtrauktas būtent ūkininkų organizacijų prašymu).
43.	LEŪA	Prašome į veiklą „Daugianarių pasėlių auginimas/ūsėlis arba posėlis“ įtraukti Šiuo metu įgyvendinamą KPP priemonės „Aplinkosauga ir klimatas“ veiklą „Rizikos vandens telkinių	Pažymėtina, jog ūkininkai daugianarius pasėlius gali sėti visoje Lietuvos teritorijoje, įskaitant ir plotus, kurie patenka į rizikos vandens telkinių teritorijas.

		būklės gerinimas“. Siūlymas būrų įgyvendinu šią veiklą, rizikos vandens telkinių ariamoje žemėje įsėjant daugiamečių žolių įsėlius ir juos išlaikant 5 metus, tai leistų pasiekti aukštesnius aplinkosauginius tikslus, sukaupti daugiau organinių medžiagų, asimiliuoti didesnius anglies dvideginio kiekius, mažiau dujų emisijų, u/auginti geresnės kokybės pašarus gyvuliams.	
44.	ŽŪR	Rūmų nariai išreiškia abejones dėl kai kurių ekoschemų (pvz.: trumpaamžių medingųjų augalų juostos, kraštovaizdžio elementų priežiūra) sklandaus administravimo bei įgyvendinimo. Administruojančioms bei kontrolės funkcijas vykdančioms institucijoms bus sudėtinga įvertinti atitikimą keliamiems reikalavimams, o ūkininkai, dėl nuo jų nepriklausančių priežasčių gali būti pripažinti neatitinkantys privalomoms sąlygoms.	Kai kurios ekoschemos iš esmės atitinka dabartinius žalinimo reikalavimus ar kaimo plėtros priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ remiamas veiklas (pvz. daugianarių pasėlių auginimas, tarpinių pasėlių auginimas, medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamojoje žemėje ir kt.), taigi jau įgyvendinamos šiuo laikotarpiu.
45.	LEŪA, LŪS (2021-12-22 reg. Nr. ID-I-4381)	Veikloje „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“ prašoma aiškiau ir konkrečiau apibrėžti kas turima omenyje „Esamų kraštovaizdžio elementų priežiūra“ - ar tai šienavimas, genėjimas ir kiti darbai.	Atkreiptinas dėmesys, jog Žemės ūkio ministerijos tinklapyje yra patalpinta informacija „Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 m. strateginis planas“: https://zum.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/bendroji-zemes-ukio-politika/bzup-po-2020-metu/lietuvos-zemes-ukio-ir-kaimo-pletros-2023-2027-m-strateginis-planas
46.	LEŪA	Veiklos „Trumpaamžių medingųjų augalų juostos“ ir „Daugiamečių pupinių žolių juostos“ yra įgyvendinamos 2014-2020 m. KPP priemonėje, tačiau dalyvaujančių jose yra vienetai, todėl siūlome šių veiklų Strateginio plano Ekoschemose atsisakyti.	Nuo 2021 m. pareiškėjų prisiimamų naujų įsipareigojimų trukmė – 3 metai. Todėl buvo deklaruotas didesnis medingųjų ir daugiamečių žolių juostų plotas. „Trumpaamžių medingųjų augalų juostos“ schemas įsipareigojimų trukmė 1 m., todėl tikimės, jog ši ekoschema bus populiari pareiškėjų tarpe.
47.	LEŪA	Ekoschemų „Gyvūnų gerovės“ priemonėje siūlome įtraukti paramą gyvulininkystei ir bitininkystei už aukštesnių nei įprastinės gamybos ūkiuose laikomų ES reglamente Nr. 2018/848 reikalavimų įgyvendinimą (gyvulių tankis pastatuose ir ganomuose plotuose, mociono aikštelės ir kt.).	Gyvūnų gerovės Ekoschemą sudarys: 1. Parama už mažiau teršiančių galvijų veisimą; 2. Parama už galimybę galvijams laisvai išeiti į atvirą erdvę/ganyklas; 3. Parama už galimybę galvijams išeiti į ganyklas įtraukiant galvijų ganyamą laukuose šiltuoju metų laiku. Atsižvelgiant į tai, ekologiškai ūkininkaujantys žemės ūkio veiklos subjektai galės dalyvauti Gyvūnų gerovės ekoschemoje išskiriant moteriškos lyties galvijų genominius tyrimus.
48.	LEŪA	Nesutinkame su privalomu (GABB 1 reikalavimu „Prie visų pareiškėjų laukuose esančių melioracijos griovių (grunte iškasti melioracijos sistemos vandentakiai. laikomi sausinimo	Nuostata dėl prie melioracijos griovių privalomų palikti palaukių (pagal GAAB 1) buvo suderinta konsultacijų su socialiniais partneriais metu (2021 m. lapkričio 18 d.).

		ar drėkinimo reikmėms) privalo būti paliekamos (ir deklaruojamos) palaukės su žoline danga. Minimalus palaukių plotas 3 m. Mulčiavimas leidžiamas. Palaukės gali būti naudojamos žemės ūkio technikos eismui, tačiau pareiškėjas privalo užtikrinti, kad žolinė danga išliks dominuojanti“ ir siūlome papildomas apsaugines juostas prie melioracijos griovių perkelti į laisvai pasirenkamą priemonę Ekoshemose, o privalomą apsauginės juostos reikalavimą taikyti tik melioracijos grioviams, kurie yra sureguliuoti ir ištiesinti upeliai, kurių apsauginių juostų plotis įteisintas įstatymuose ir kituose teisės aktuose. Ūkio subjektų žemėnaudų plotai prie melioracijos griovių palikus 3 m palaukes su žoline augmenija, dažnais atvejais nesudaro deklaruojamo 10 arų ploto, todėl dalyvaujantiems šioje veikloje siūlome mokėti kompensacines išmokas nuo deklaruojamo ne mažesnio kaip 1 aro ploto.	Sprendimas pasiūlytas siekiant iš dalies spręsti pievų rodiklio mažėjimo klausimą.
49.	LEŪA	Prašome patikslinti GABB 6 dėl ražienų ar augalų liekanų draudimo dirbti laikotarpio. Pateikiame pristatyme galima suprasti dvejopai t. y. ražienų ar auglinių liekanų dirbimas visai draudžiamas arba draudžiamas lik nurodytu laikotarpiu nuo lapkričio 15 d. iki kovo 1 d. Prašome išplėsti augalų sąrašą dėl minimalios dirvos dangos išlaikymo, nes be daržovių, bulvių, kukurūzų yra ir daugiau vėlai nuimamo derliaus augalų (kanapės, sojos, soros, saulėgrąžos ir kt.)	Kadangi tai yra taisyklių objektas, augalų sąrašas bus patvirtintas atskiru Žemės ūkio ministro įsakymu. Sojos: derliaus nuėmimo laikas ir derlius: Labai ankstyvos – rugpjūčio pabaigoje rugsėjo pradžioje. 1,5-2,0 T/ha Vidutinio ankstyvumo – apie spalio vidurį. 2,0-2,5 t/ha Saulėgrąžos: derliaus nuėmimo laikas -apie spalio vidurį. Derlius apie 1,0-2,0 t/ha (preliminarūs duomenys) . Kanapės: derliaus nuėmimo laikas ir derlius Pluoštinės – rugsėjo viduryje, bet gali būti ir vėliau. 10-12 t/ha Sėklai – spalio viduryje, 1-2 t/ha.
50.	LEŪA	Prašome išplėsti GABB 7 augalų sąrašą, kurie gali būti atsėliuojami, pavyzdžiui, įrašant sojas ir kanapes.	Tai yra taisyklių objektas - augalų sąrašas bus patvirtintas atskiru Žemės ūkio ministro įsakymu. LAMMC mokslininkų nuomone, sojų atsėliavimas nerekomenduojamas, o kanapių atsėliavimas (pagal dabartinę patirtį) gali būti taikomas 2 metus iš eilės.
51.	LGAA	1) GAAB 1 Daugiamečių pievų išlaikymas. Siūlome reikalavimą taikyti nacionaliniu lygiu, neįpareigojant konkrečių pareiškėjų. Daugiamečių pievų išlaikymą ir naujų daugiamečių pievų įrengimą užtikrinti finansškai patraukliomis priemonėmis, remiamomis tiek iš pirmojo, tiek ir iš antrojo ramsčio.	1) Reikalavimas ir bus taikomas nacionaliniu lygmeniu. Kaip ir šiuo laikotarpiu, tik tuo atveju, jei daugiamečių pievų plotai Lietuvoje sumažės daugiau nei 5 proc. lyginant su referenciniu laikotarpiu, konkretiems pareiškėjams atsiras prievolė atstatyti suartas pievas.

52.	LGAA	2) GAAB 8 Minimali žemės ūkio paskirties žemės, skirtos negamybiniam plotams arba objektams, dalis. Pagal šį reikalavimą, pareiškėjas ne mažiau, kaip 4 proc. (kai kuriais atvejais 3 proc.) savo deklaruojamos ariamosios žemės privalo skirti kraštovaizdžio elementams ir/arba pūdymui. Siekiant sumažinti ūkių praradimus siūlome pasekti Vokietijos pavyzdžiu ir per ekoschemas už plotą, viršijantį privalomus 4 procentus mokėti atitinkamas patrauklias išmokas, pvz. už plotą nuo 4 iki 5 procentų – 1300 Eur/ha.	2) Ekoschemoje „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“ numatomos trys išmokos: <ul style="list-style-type: none"> • esamų kraštovaizdžio elementų tvarkymas – 150 EUR/ha; • naujų žolinių elementų įkūrimas ir tvarkymas – 157 EUR/ha; • naujų medėjančių elementų sodinimas – 1 329 EUR/ha Per šią ekoschemą planuojame remti ne tik plotą, viršijantį privalomus 4 procentus pagal GAAB 8, bet ir privalomus pagal GAAB 4 procentus ploto, t.y. skirti išmokas už tų plotų priežiūrą (jei tai patvirtins Europos Komisija).
53.	LGAA	3) LGAA siūlo skatinti net ir minimalių ekoschemų įgyvendinimą, netaikyti kompleksinės ekoschemos, nes didės rizika, kad ūkiai iš viso atsisakys taikyti ekoschemas ir žaliojo kurso tikslai žemės ūkyje nebus pasiekti, o lėšas teks gražinti ES.	3) Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 31 straipsnio 8 dalį, kad užtikrintų ekoschemų veiksmingumą ir efektyvumą ir pasiektų nustatytas siektinas reikšmes, valstybės narės privalo taikyti reitingų arba vertinimo balais sistemą arba bet kokią kitą tinkamą metodiką. Šiuo metu dar svarstoma dėl taškų skaičiuoklės ar kitos metodologijos veikloms ariamoje žemėje naudojimo.
54.	LGAA	4) Ekoschemoje „Augalų kaita“ siūloma trijų narių kaitą. Kadangi pirmieji du metai reglamente numatyti kaip pereinamieji metai, todėl paprasčiau pradėti nuo trijų narių kaitos, nes ir trijų augalų kaita bus didelis iššūkis daugeliui ūkių.	4) Augalų kaita yra viena svarbiausių kompleksinės ekoschemos veiklų. Įvairesnės ir tinkamos augalų kaitos taikymas skatina efektyvesnę maistinių medžiagų įsisavinimą, galimas mažesnis trąšų sunaudojimas, mažėja cheminių elementų, ypač azoto, patekimas į gruntinius vandenius, sumažėja ligų ir kenkėjų protrūkių rizika bei piktžolėtumo lygis pasėliuose, praturtinama vietovės bioįvairovė. Trijų augalų kaita neturėtų būti didelis iššūkis ūkiams, nes šiuo laikotarpiu ūkiai privalo taikyti pasėlių įvairinimą (pvz. jei deklaruojama 30 ha arba daugiau ariamosios žemės, visame jos plote turi būti bent 3 pasėliai, iš kurių didžiausias negali sudaryti daugiau kaip 75 proc., o du didžiausi – daugiau kaip 95 proc. viso ariamosios žemės ploto).
55.	LGAA	5) Visuose žalienuose plotuose, kurie įrengiami dėl GAAB, VR reikalavimų ar kaip kraštovaizdžio elementai leisti taikyti žolės susmulkinimą ir paskleidimą.	5) Dėl žolės susmulkinimo ir paskleidimo žalienuose plotuose šiuo metu diskutuojama ministerijoje (su mokslininkais ir aplinkosaugos specialistais) ir apie priimtą sprendimą informuosime artimiausiu metu. Atkreipiame dėmesį, jog kai kuriuose pievų plotuose taikomi specifiniai reikalavimai dėl biologinės įvairovės išsaugojimo (pvz. EB svarbos natūralios pievos, konkrečių gyvūnijos rūšių buveinės, Natura 2000 teritorijos).
56.	LGAA	6) Siūlome kaip ekoschemą aprašyti precizinį (tikslųjį) ūkininkavimą.	6) Pagal VR 2 nuostatas, žemės ūkio veiklos subjektai, tręšiantys mineralinėmis ir organinėmis trąšomis daugiau kaip 30 ha žemės ūkio

			<p>naudmenų per kalendorinius metus, privalo turėti tręšimo planą, sudarytą pagal vieningą tręšimo metodiką arba tiksliojo tręšimo planą, kuris turi būti rengiamas remiantis mokslinėmis tręšimo rekomendacijomis neviršijant Tręšiamųjų produktų naudojimo reikalavimų apraše nurodytų kiekių. Per ekoschemas negalima skirti išmokų už bazinių reikalavimų laikymąsi.</p> <p>Taip pat, siekiant tausaus trąšų naudojimo žemės ūkyje ir įgyvendinant LRV programos priemonę „Aplinkosauginiu atžvilgiu funkcionalios tręšimo ir stebėsenos sistemos sukūrimas“, parengta Tręšimo planų sudarymo metodika, pagal kurią galima apskaičiuoti optimalų trąšų (mineralinių ir organinių) kiekį skirtingiems pasėliams. Taip pat sukurta ir įdiegta Paraiškų priėmimo informacinės sistemos trąšų naudojimo apskaitos posistemė. Posistemėje numatoma kaupti ir sisteminti duomenis apie žemės ūkyje sunaudojamų organinių ir mineralinių trąšų kiekius. Šiuo metu rengiamasi dar vieno įrankio – Tręšimo planų sudarymo posistemės kūrimui. Įrankis prisidės prie tręšimo optimizavimo, taupant ūkio subjektų lėšas ir tuo pačiu užtikrinant veiksmingesnę aplinkos apsaugą.</p>
57.	LGAA	7) VR 1 vandens apsaugos reikalavimai. Kadangi Lietuvoje vandens netrūksta, o požeminio vandens atsargos yra bene didžiausios tarp Europos sąjungos narių, siūlome išnaudoti šį resursą didinant mūsų ūkių konkurencingumą ir atsparumą besikeičiančiam klimatui leidžiant laistymui naudoti tiek paviršinį tiek ir požeminį vandenį nemokamai.	7) Atkreipiame dėmesį, jog VR 1 reikalavimai neapima mokesčio už vandens išteklius mokėjimo, jie apima tik leidimų išdavimus paviršinio ir požeminio vandens naudojimui.
58.	LGAA	8) VR 2 Vandens apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių reikalavimai. Siūlome leisti purškimus registruoti bent trijų mėnesių laikotarpyje po atlikto darbo. Tręšimus leisti registruoti kartą per metus.	<p>8) Vadovaujantis Valdymo reikalavimų projektu VR 2 reglamentuoja tik tręšimo planų rengimą, kurie turi būti sudaryti prieš pradedant laukų tręšimą. Valdymo reikalavimų projekte nėra nuostatos dėl tręšimų registravimo. Pažymime, kad klausimo dalis dėl purškimų yra susijusi ne su VR 2, o su VR 7 pagal kurį Augalų apsaugos produktų naudojimo žurnalas turi būti užpildytas per terminą, nustatytą Augalų apsaugos produktų saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo taisyklėse patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 „Dėl Augalų apsaugos produktų saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo taisyklių patvirtinimo“.</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad visi Valdymo reikalavimai (VR) galioja ir pagal nacionalinę teisę.</p>

59.	LGAA	<p>Skatinti žemdirbių kooperaciją ir nustatyti konkrečią priemonę, kuri skatintų grūdų augintojų kooperatyvus investuoti į grūdų perdirbimą.</p>	<p>Kooperatyvai vykdantys žemės ūkio produktų perdirbimą paramos gali kreiptis pagal priemonę „Investicijos į žemės ūkio produktų perdirbimą“. Taip pat nustatyta galimybė pagal nurodytą priemonę kreiptis paramos tiems kooperatyvams, kurie vykdo žemės ūkio produktų gamybą ir numato vykdyti užaugintų/pagamintų žemės ūkio produktų perdirbimą.</p>
60.	AM BEF	<p>GAAB standartas Nr. 1 – daugiamečių pievų išlaikymas. Manome, kad reikalavimas užtikrinti ne didesnę nei 5 % daugiamečių pievų ploto sumažėjimą šalies mastu, išskaido atsakomybę ir užprogramuoja nuolatinį šio ribojimo pažeidimą (kadangi tik metų pabaigoje paaiškėja, kiek šis skaičius pakito). Taip sukuriama ydinga sistema, sąlygojanti didelį ir nuolat augantį neigiamą poveikį aplinkai, o sunaikintų daugiamečių pievų atkūrimo mechanizmas praktiškai neveikia. Pažymime, kad net pradėjus jį taikyti naujai atsėta pieva daugiamete taps ne anksčiau kaip po 5 metų, o natūralios buveinės atveju tai užtrunka net iki 25 metų. To būtų galima išvengti nustatant nulinę toleranciją daugiamečių pievų ploto mažėjimui (išskyrus tam tikras, iš anksto numatytas išimtis, susietas su pareiga atkurti sunaikintą pievų plotą kitoje vietoje). Pažymime, kad šis reikalavimas turėtų būti taikomas ne nacionaliniu, o ūkio lygiu, kad pievos būtų atkuriamos ten, kur buvo sunaikintos, o atsakomybę dėl pievos atkūrimo prisiimtų būtent jas sunaikinęs ūkininkas.</p> <p>Nepritariame žolių juostų, esančių prie melioracijos griovių, įtraukimui į daugiamečių pievų plotų apskaitą – šie plotai negali būti prilyginami pievoms nei pagal mastą, nei pagal rūšinę sudėtį, nei pagal tinkamumą įvairioms gyvūnų ir augalų rūšims (įskaitant ir saugomas) įsikurti, ypač turint omenyje, kad šiomis juostomis bus leidžiama judėti žemės ūkio technikai. Pažymime, kad daugiamečių žolių juostos prie melioracijos griovių (taip pat upelių, upių, ežerų) yra labai gera priemonė, prisidedanti prie vandenių apsaugos, tačiau tai nėra susiję su daugiamečių pievų plotų išlaikymo užtikrinimu.</p> <p>Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad daugiametės pievos absorbuoja ŠESD, todėl jų išlaikymas svarbus siekiant ir</p>	<p>Pažymėtina, jog EK reglamento 2021/2115 3 priede leidžiamas maksimalus 5 proc. daugiamečių pievų sumažinimas.</p> <p>Sprendimas pasiūlymas siekiant iš dalies spręsti pievų rodiklio mažėjimo klausimą. Siūlymai kartojasi, analogiškai kaip Aplinkos koalicijos (17-18 klausimai).</p>

		<p>klimate tikslų – nedidinant daugiamečių pievų ploto nebus pasiektas Nacionalinėje klimato kaitos valdymo darbotvarkėje (toliau – darbotvarkė) numatytas tikslas iki 2030 m. ne mažiau kaip 8 000 ha padidinti daugiamečių pievų plotus.</p>	
61.	AM LNŽTA	<p>GAAB 2 standartas – durpžemių ir šlapynių apsauga. Nepritariame sprendimui ir toliau leisti arti durpynus, už šią žalingą praktiką dar mokant ir paramą. Pažymime, kad neuždraudus durpynų arimo nėra įgyvendinamas šio GAAB standarto tikslas – apsaugoti dirvožemį, kuriame gausu anglies ir tokiu būdu mažinti CO2 išsiskyrimo emisijas. Strateginiame plane taip pat yra numatyta remti (planuojama išmoka 225 eur/ha) ariamųjų durpžemių keitimą pievomis (siekiama mažinti ŠESD emisijas ir stabdyti dirvožemio eroziją). Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad šios dvi rėmimo praktikos prieštarauja viena kitai ir rodo nenuoseklią valstybinę politiką šiuo klausimu – baziniuose paramos skyrimo reikalavimuose durpynų arimas yra toleruojamas, o per ekoschemą viešoji parama bus skiriama už priešingą veiksmą, t. y. durpynų arimo nutraukimą ir jų pavertimą daugiametėmis pievomis.</p> <p>Draudimas šlapynių plotus paversti į durpžemių plotus ar kitaip sausinti ir draudimas juos deginti nemažina CO2 emisijų (tiesiog jų nedidina), todėl GAAB 2 standarto tikslas nėra pasiekiamas. Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad rekonstruojant neveikiančias įrengtas drenažo sistemas, CO2 emisijos didėtų, todėl turėtų būti numatyta, kad rekonstruoti galima tik veikiančias sistemas ir tik į inovatyvią / išmaniają melioraciją (reguliuojamą drenažą).</p> <p>Nei ekoschemose, nei GAAB standartuose taip pat nekalbama apie natūralaus hidrologinio režimo dirbamuose organiniuose dirvožemiuose atstatymą, dėl kurio mažėtų tiek CO2, tiek N2O emisija. Manome, kad dėl to nebus pasiektas darbotvarkėje numatytas tikslas atkurti ne mažiau kaip 8 000 ha daug anglies turinčių ekosistemų plotų, užtikrinti jų tvarų naudojimą.</p>	<p>Durpžemių ir šlapynių apsauga užtikrinama ir neribojant žemės dirbimo. Be to, toks sprendimas priimtas buvo pasiektas bendru žemdirbių ir žemės ūkio srities mokslininkų sprendimu.</p> <p>Dėkojame už pateiktą siūlymą taisyklėse nustatyti konkrečius ir aiškius apibrėžimus galimai žemės ūkio veiklai, kaip pvz., tik tiesioginė sėja be jokio žemės dirbimo, spec. apribojimai, kurie yra pritaikyti konkrečiai vietai, kurie gali būti svarstomi rengiant taisykles.</p>

		Dėl atsisakyto draudimo vykdyti žemės ūkio veiklą durpžemiuose. Siūlo taisyklėse nustatyti konkrečius ir aiškius apibrėžimus galimai žemės ūkio veiklai, kaip pvz., tik tiesioginė sėja be jokio žemės dirbimo, spec. apribojimai, kurie yra pritaikyti konkrečiai vietai.	
62.	AM	AM: GAAB 6 standartas – dirvos apsauga jautriausiu periodu – viena iš efektyviausių vandenių taršos iš žemės ūkio mažinimo priemonių, kuri apsaugo dirvą nuo erozijos ir maistingų medžiagų išsiplovimo. Pažymėtina, kad šios priemonės efektyvumas labai priklauso nuo jos įgyvendinimo masto. Po paskutinių diskusijų su Žemės ūkio ministerijos atstovais dėl Strateginio plano šios priemonės įgyvendinimo ambicija drastiškai sumažėjo – nuo 100 % iki 50 %. Reikalavimas, kad ne mažesnis nei 50 % pareiškėjo deklaruotos žemės plotas būtų užimtas žemės ūkio augalais arba kad būtų paliekamos neapartos ražienos arba kitos augalų liekanos, neužtikrins dirvožemio apsaugos jautriausiu periodu. Manome, kad rizikos vandens telkinių baseinuose priemonė turi būti įgyvendinama reikalaujant 100 % dirbamos žemės padengimo, kitose teritorijose šis rodiklis galėtų būti 75 %. LNTŽA: siūloma grįžti prie pradinio termino - nuo 11-15 iki 03-20 laikotarpiu užtikrinti bent minimalią žolinių augalų dangą 85 proc. ūkio žemės plote. Minimalus dirvos dangos reikalavimas neprivalomas po daržovių, bulvių, kukurūzų ir runkelių.	Dėl GAAB 6, kompromisinis reikalavimas, jog ne mažesnis nei 50 proc. pareiškėjo deklaruotos ariamosios žemės plotas turi būti užimtas žemės ūkio augalais arba paliekamos neapartos ražienos arba kitos augalų liekanos, priimtas atsižvelgiant į tai, jog rudeninis dirvos arimas (įskaitant tręšimą mėšlu) yra plačiai naudojama praktika. 100 proc. dirvos padengimas nėra tinkamas sprendimas nes kiekvienas ūkis yra individualus ir toks reikalavimas prasilenktų su įprastomis ir ūkiui naudingomis praktikomis.
63.	AM	GAAB 9 standartas – jautrių pievų apsauga. Kategoriskai nepritariame natūralių buveinių, patenkančių į „Natura 2000“ teritoriją, atnaujinimui, t. y. suarimui ir persėjimui. Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad tai tolygu natūralios buveinės sunaikinimui ir būtų traktuojama kaip Buveinių direktyvos pažeidimas	Atnaujinimas leidžiamas tiek kiek neprieštarauja gamtotvarkos priemonėms pateikiamoms saugomų teritorijų įstatyme bei Aplinkos ministerijos ir Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos strateginio planavimo dokumentuose.
64.	AM	Nepritariame migruojančių paukščių apsaugos ir žalos prevencijos priemonės išbraukimui iš Strateginio plano, nes ir toliau nebus sprendžiamas ūkininkavimo ir migruojančių	Priemonės atsisakyta konsultacijų su socialiniais partneriais metu (pasitarimas dėl ekoschemų 2021 m. lapkričio 23 d.).

		paukščių apsaugos pastangų visuomeninis konfliktas, išliks aktualus ir paukščių padarytos žalos kompensavimo klausimas. Esame įsitikinę, kad viešoji parama žemės ūkiui turi prisidėti prie šio konkretaus gamtosaugos tikslo – migruojančių paukščių apsaugos – įgyvendinimo.	
65.	AM	Nepalaikome ambicijų sumažinimo ariamosios žemės ekoschemoje 4-ių laukų sėjomainą pakeičiant elementaria 4-ių augalų narių kaita, nes tai susilpnins teigiamą poveikį dirvožemiui	Priemonės aprašas suderintas konsultacijų su socialiniais partneriais metu (pasitarimas dėl ekoschemų 2021 m. lapkričio 23 d.). Pagal ekoschemos aprašą atsėliavimas neleidžiamas, taip pat privaloma naudoti dirvą gerinančius augalus, taigi teigiamas poveikis dirvožemiui nesulpnės.
66.	AM	Trumpaamžių medingųjų augalų ir daugiamečių žolių juostų augalų smulkinimas darys didelę žalą čia gyvenančiai gyvūnijai – varliagyviams, ropliams, bestuburiams (įskaitant ir apdulkintojus), kurie bus susmulkinti kartu su žole. Siūlome leisti nupjautą žolę tiesiog suguldyti juostose ir palikti.	Priemonės aprašas suderintas konsultacijų su socialiniais partneriais metu (pasitarimas dėl ekoschemų 2021 m. lapkričio 23 d.), įtraukiant ir žolės smulkinimo galimybę. Jūsų naują siūlymą dėl nupjautos žolės suguldymo įvertinsime.
67.	AM	Ekoschemos yra skirtos aplinkosaugos ir klimato kaitos problemoms spręsti, tačiau leidimas sodų ir uogynų teritorijoje naudoti augalų apsaugos produktus, kurių sudėtyje yra glifosato, šiems tikslams akivaizdžiai prieštarauja.	Priemonės aprašas suderintas konsultacijų su socialiniais partneriais metu (pasitarimas dėl ekoschemų 2021 m. lapkričio 23 d.). Apraše nustatyta, jog glifosatą galima naudoti ne daugiau vieną kartą per metus, taigi ekoschema prisidės prie augalų apsaugos produktų naudojimo mažinimo.
68.	AM	Nepritariame leidimui atnaujinti pievas ekstensyviai ganant gyvulius. Manome, kad ekoschemų išmokos turėtų būti mokamos už aukštesnius aplinkosauginius standartus atitinkantį ūkininkavimą, o šiuo atveju bus remiamas pievų persėjimas taip galimai sumažinant jų biologinę vertę. Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad šioje veikloje taip pat gali dalyvauti ūkininkas, turintis Europos Bendrijos svarbos natūralią pievą, kurią atnaujinus buveinė būtų sunaikinta (kartu tai būtų Buveinių direktyvos pažeidimas). Taip pat pažymime, kad neturėtų būti remiama pievų priežiūros praktika, kai žolė smulkinama.	Priemonės aprašas suderintas konsultacijų su socialiniais partneriais metu (pasitarimas dėl ekoschemų 2021 m. lapkričio 23 d.). Nepritarimas paprastų pievų atnaujinimui persėjant yra nepagrįstas. Dėl Europos Bendrijos svarbos natūralių pievų sutinkame, kad jos negali būti atnaujinamos, jei tai draudžiama pagal Buveinių direktyvą ar nacionalinius teisės aktus. Tai galėsime detalizuoti taisyklėse. Atkreipiame dėmesį, jog žolės smulkinimas nėra reikalavimas, o tik viena iš galimybių užtikrinti tinkamą pievų būklę ūkininkams, dalyvaujantiems šioje ekoschemoje (pvz. kai tam tikri pievų ploteliai liko nenuganyti).

69.	AM	<p>Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad Žemės ūkio ministerijai nutarus neįtraukti į Strateginį planą naujos investicinės priemonės, skirtos invazinių augalų naikinimui, nebus sudarytos galimybės efektyviau spręsti invazinių rūšių išplitimo žemės ūkio plotuose problemą (pvz., šiuo metu Sosnovskio barštis yra naikinamas tik savivaldybių pastangomis naudojant Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšas).</p>	<p>Apie šios priemonės įtraukimą į Strateginį planą galime pratęsti diskusijas, kai Aplinkos ministerija pateiks detalų priemonės aprašą, informaciją apie remtinus plotus ir bus parengtas tokių plotų žemėlapis.</p>
70.	AM	<p>Nepritariame sprendimui iš Valdymo reikalavimų (toliau – VR) 1 „Vandens apsaugos reikalavimai“ išbraukti reikalavimus „6. Žemės ūkio subjektai požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonose turi laikytis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytų ūkinės veiklos draudimų.“ ir „8. Žemės ūkio subjektai paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose turi laikytis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytų ūkinės veiklos draudimų.“ Pažymime, kad šie reikalavimai įgyvendina 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, 11 straipsnio 3 dalies h punktą¹ dėl pasklidusių taršos šaltinių (fosfatų) kontrolės privalomųjų reikalavimų. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo apribojimai, nurodyti 99 straipsnyje – „Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose draudžiama: 1) lieti srutas arba skystą mėšlą, neįterpiant jų į gruntą, statyti tvartus, fermas, įrengti srutų ir mėšlo sandėliavimo vietas ir įrenginius ir (ar) tirštojo mėšlo rietuves ne prie esamų tvartų ir (ar) fermų; <...> 4) tręšiant per metus į vieną hektarą dirvos įterpti daugiau kaip 80 kilogramų azoto ir 15 kilogramų fosforo veikliosios medžiagos;“ ir 106 straipsnyje „<...>3. Visų grupių požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų 1-</p>	<p>VR aprašai buvo suderinti konsultacijų su socialiniais partneriais metu. Pažymime, kad pasitarime, kuriame buvo nuspręsta atsisakyti šių reikalavimų dalyvavo ir Aplinkos ministerijos atstovai, tačiau jie neprieštaravo reikalavimų atsisakymui.</p>

¹ h) kai taršą gali sukelti pasklidieji šaltiniai, teršalų patekimo prevencinės ar kontrolės priemonės. Tokios kontrolės priemonės gali būti reikalavimas išankstinio sureguliuavimo, pavyzdžiui, draudimas išleisti teršalus į vandenį, reikalavimas išankstinio leidimo ar registracijos, vadovaujantis bendromis privalomomis taisyklėmis, kai toks reikalavimas nėra numatytas kituose Bendrijos teisės aktuose. Šios kontrolės priemonės reguliariai peržiūrimos ir prireikus atnaujinamos;

		<p>ojoje juostoje draudžiama bet kokia veikla, tiesiogiai nesusijusi su požeminio vandens paėmimu, gerinimu ir tiekimu.<...> 6. II grupės požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos 2-ojoje juostoje draudžiama:<...> 3) tręšti nuotekomis, nuotekų dumblu, mėšlu, skystu mėšlu ir srutomis; 4) įrengti kapines, užkasti kritusius gyvulius; 5) įrengti mėšlo ir srutų kaupimo ir tvarkymo statinius ar įrenginius, nuotekų filtravimo sistemas, nuotekų dumblo kaupimo (kompostavimo) aikšteles, žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles; 7. III grupės požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos 2-ojoje juostoje draudžiama: 1) vykdyti šio straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodytas veiklas ir įrengti atliekų tvarkymo įrenginius; <...> 9. III grupės požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos 3-iojoje juostoje draudžiama vykdyti šio straipsnio 6 dalyje nurodytas veiklas. 10. Požeminio vandens vandenvietės taršos apribojimo juostoje draudžiama vykdyti šio straipsnio 4 dalyje ir 7 dalies 1 ir 3 punktuose nurodytas veiklas.“, tiesiogiai susiję su vandens telkinių apsauga nuo taršos dėl žemės ūkio veiklos, todėl neturi būti mokamos tiesioginės išmokos, jeigu nesilaikoma šių reikalavimų.</p>	
71.	AM	<p>Nors VR 2 „Vandens apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių reikalavimai“ papildyti mineralinių trąšų reguliavimu, nustatant per metus į dirvą patenkančio bendro azoto kiekį – 210 kg/ha, tręšimo laikotarpiais, reikalavimu rengti ir tręšimą vykdyti vadovaujantis tręšimo planu, tačiau siekiant šių reikalavimų kontrolės taip pat turi būti taikomas ir reikalavimas teikti informaciją apie sunaudotas trąšas elektroninėje formoje. Tam tikslui sukurta ir įdiegta Paraiškų priėmimo informacinės sistemos trąšų naudojimo apskaitos posistemė (toliau – Posistemė). Posistemėje numatoma kaupti ir sisteminti duomenis apie žemės ūkyje sunaudojamų organinių ir mineralinių trąšų kiekius. Šių duomenų rinkimas itin svarbus vertinant žemės ūkio veiklos poveikį aplinkai ir atliekant kontrolę. Pažymime, kad tręšimo planai turi būti privalomi norint tinkamai vykdyti trąšų apskaitą ir įvertinti</p>	<p>VR 2 yra rengiami vadovaujantis Nitrato direktyvos 91/676/EEB 4 ir 5 straipsniu. O siūlomas reikalavimas dėl informacijos pateikimo apie ūkyje sunaudotas trąšas neapima minimumo direktyvos straipsnių. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad Valdymo reikalavimai nėra susieti su ŠESD emisijų vertinimu.</p>

		<p>ŠESD emisijas, taip pat priemonių daromą poveikį klimato kaitos švelninimui. Jie turėtų būti privalomi taikant išmokas už nearimines technologijas, kad būtų pasiekti šios priemonės ŠESD tikslai – naudoti mažiau sintetinių trąšų (praėjus 2–3 metams) ir mažiau insekticidų, fungicidų, o po 2–3 metų net ir mažiau herbicidų.</p> <p>Atkreipiame Jūsų dėmesį į trąšų naudojimo Lietuvoje statistikos problemą. Išmetamų ŠESD kiekis dėl azotinių sintetinių trąšų naudojimo yra vienas didžiausių ŠESD šaltinių žemės ūkio sektoriuje – 2018 m. emisija dėl azotinių trąšų naudojimo (neįskaitant netiesioginės ŠESD emisijos dėl azoto iš dirvožemių nutekėjimo ir nugaravimo) siekė 825 tūkst. t. CO₂ ir sudarė apie 20 % viso žemės ūkio sektoriaus išmetamo ŠESD kiekio. Atsižvelgiant į tai, kad ŠESD kiekis dėl azotinių sintetinių trąšų naudojimo yra vienas didžiausių ŠESD šaltinių žemės ūkio sektoriuje ir tuo pačiu turi nemažą potencialą ŠESD mažinimui, įgyvendinant tarptautinius ir ES ŠESD mažinimo tikslus, svarbu turėti išsamią, patikimą ir objektyvią trąšų naudojimo statistiką. Kadangi Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nemažai ŠESD mažinimo priemonių yra susiję su tiesioginiu (subalansuotas trąšų naudojimas) ir netiesioginiu trąšų naudojimo mažinimu (pvz., žalinimo priemonių skatinimas, ūkininkų švietimas ir kt.), svarbu, kad renkama statistika atspindėtų realią trąšų naudojimo situaciją, būtų reguliari ir savalaikė. Tik turint tinkamą ir privalomą apskaitą bus galima įvertinti, ar pasiektas darbotvarkėje numatytas tikslas – užtikrinti taupų, ekonomiškai efektyvų ir aplinkai nekenksmingą trąšų naudojimą ir ne mažiau kaip 15 % sumažinti azotinių mineralinių trąšų naudojimą žemės ūkyje, palyginus su 2020 m. bei vėliausiai iki 2025 m. sukurti ir pradėti taikyti ŠESD apskaitos sistemą ūkių lygiu.</p>	
72.	AM	<p>Ekoschemoje „Daugianarių pasėlių auginimas“ vienas iš tikslų yra mažinti mineralinių azoto trąšų naudojimą, tačiau tinkamumo sąlygose tokio reikalavimo nėra, todėl siūlome jas papildyti nurodant reikalavimą atitinkamu kiekiu sumažinti šių trąšų naudojimą.</p>	<p>Ekoschemoje “Daugianarių pasėlių auginimas, viena iš tinkamumo sąlygų įsėliui yra nurodyta, jog po pagrindinio pasėlio nuėmimo nenaudoti augalų apsaugos produktų ir trąšų.</p>

73.	LNTŽA	Dėl Ekoschemos "Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos, dėl tinkamumo sąlygų, kai galimi įvairūs žemės dirbimo būdai be plūgo. Siūloma inicijuoti diskusijas su mokslininkais ir praktikais, siekiant tinkamai apibrėžti ekoschemos reikalavimus.	Atsižvelgta. Priemonės aprašas suderintas konsultacijų su socialiniais partneriais metu (pasitarimas dėl ekoschemų 2021 m. lapkričio 23 d.).
74.	LŪS	Siūlo papildyti kraštovaizdžio elementų sąrašą: kodėl prie vandens telkinių pakrančių, pagriovių nėra įtraukta melioracijos griovių šlaitų. Šių šlaitų priežiūra yra geroji aplinkosauginė praktika, kuri buvo skatinama eilę metų, todėl neturėtų būti nutraukta, ypač jei ji tebėra tinkama sąlyga žalinimo reikalavimams atitikti.	Patiklinsime kraštovaizdžio elementų sąrašą ir įtrauksime melioracijos griovių šlaitų priežiūrą.
75.	LŪS	Dėl sertifikuotos sėklos ekoschemos - įrašyta, kad augalų rūšių sąrašas bus pateiktas nacionaliniuose teisės aktuose, nors susitikimų metu sutarta, kad augalų sąrašas nebus nustatomas.	Riboto augalų sąrašo buvo atsisakyta diskusijų su socialiniais partneriais metu. Ekoschemos apraše minimas ne augalų sąrašas, o augalų rūšių sąrašas, kuris bus išvardinamas nacionaliniuose teisės aktuose, siekiant detalizuoti kam bus taikoma ekoschema.
76.	LŪS	Perteklinis reikalavimas dalyvaujantiems ekoschemoje, skirtoje EB svarbos natūralių pievų, šlapynių ir buveinių tvarkymui, yra nurodomas įsipareigojimas naudotis konsultantų teikiamomis konsultavimo paslaugomis. Norintiems dalyvauti šioje schemeje privalo būti iš anksto paruošti, lengvai prieinami galimų veiklų aprašai, o ne reikalaujama pirkti konsultavimo paslaugas iš ekspertų, kurių pasiūla ribota, kas sąlygos nepamatuotai aukštas kainas už abejotinas paslaugas. Be to, ekoschemoje ganant gyvulius turėtų dalyvauti tik tie dalyviai, kurie turi savo vardu registruotus gyvulius. Deklaruojantys tik plotus, o neturintys gyvulių, neturėtų teisės naudotis šia priemone kaip ekoschema.	Konsultacija su biologinės įvairovės specialistu yra privaloma dalyvaujant ekoschemoje „EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas“, kadangi ne visi ūkininkai tinkamai žino kaip tvarkyti tokius plotus, esančius ūkyje, ir koks turi būti tokių plotų tvarkymo režimas. Biologinės įvairovės išsaugojimo požiūriu ekstensyvus gyvulių ganymas tokiuose plotuose yra vertingas ir naudingas.
77.	LŪS	Su socialiniais partneriais kaip ir buvo sutarta, kad intensyvaus pievų tvarkymo ganant gyvulius ekoschemoje gyvulių intensyvumas bus 1,5 SG/ha, tačiau matome, kad išlikęs ne didesnis nei 1 SG/ha.	Atsižvelgta. Pažymėtina, jog susitikimuose su socialiniais partneriais nebuvo priimta galutinio sprendimo dėl gyvulių intensyvumo keitimo ekoschemoje „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“, prieš tai nepasitarus su mokslininkais. Konsultacijų metu mokslininkai išreiškė vieningą nuomonę, jog ekstensyviai ganant, turėtų būti ganoma ne daugiau kaip 1 SG/ha. Tačiau pasiūlyta nauja ekoschema „Gyvūnų gerovė“, kurios viena iš

			remiamų veiklų yra galimybė galvijams išėiti į ganyklas įtraukiant galvijų ganymą laukuose šiltuoju metų laiku (ne mažiau kaip 140 dienų per metus) ir šioje ekoschemoje maksimalus gyvulių intensyvumas nenustatomas.
78.	LŪS LNTŽA	Dėl GAAB 7 nėra aiški kukurūzų atsėliavimo tvarka. LNTŽA nuomone išimtis dėl kukurūzų (kurie auginami pašarui, gali būti auginami ilgiau nei 2 metus tame pačiame lauke) palies išskirtinai tik pieno ir mišrius pieno ūkius.	GAAB 7 numato, kad kukurūzai gali būti auginami atsėliuojami tame pačiame lauke su sąlyga, kad jo laikomų ūkinių gyvūnų santykis (SG/ha lyginant su bendru deklaruotu plotu arba SG/ha lyginant su deklaruotu kukurūzų plotu) yra didesnis nei 0,3 arba jeigu pareiškėjas yra registruotas – gaminantis augalininkystės produktus ir galintis pateikti to įrodymus. Esant poreikiui, dėl kukurūzų atsėliavimo bus parengtas atskiras išaiškinimas. Nuostata dėl kukurūzų atsėliavimo buvo suderinta konsultacijų su socialiniais partneriais metu (2021 m. lapkričio 23 d.).
79.	LŪS	Buvo prašoma nereikalauti privalomai deklaruoti galulaukių, skirtų vandens apsaugos juostoms pagal 1 GAAB. Daugiamečių pievų atstatymo tvarka turi būti apibrėžta nacionaliniuose teisės aktuose.	Nuostata dėl prie melioracijos griovių privalomų palikti palaukių (pagal GAAB 1) buvo suderinta konsultacijų su socialiniais partneriais metu (2021 m. lapkričio 18 d.). Informuojame, jog š. m. gruodžio 29 d. buvo pasirašytas žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-872 „Dėl Daugiamečių ganyklų arba pievų atkūrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
80.	LŪS	Būtina suvienodinti 8 GAAB ir 1 GAAB aprašus leidžiant smulkinti žolę esančią vandens apsaugos juostose pagal abiejų GAAB reikalavimus, kaip kad buvo sutarta darbo grupėse su socialiniais partneriais.	Pažymėtina, jog GAAB1 ir GAAB8 tikslai yra skirtingi. GAAB8 tikslas – biologinės įvairovės, kraštovaizdžio ypatybių apsauga ir išsaugojimas bei produktyvių elementų išlaikymas. O GAAB1 tikslas – išlaikyti esamą daugiamečių pievų plotą.
81.	LŪS	Dėl šlapynių atkūrimo buvusiuose nusausintuose durpynuose iš RRF lėšų – nepritariame Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo fondo lėšų skyrimo šlapynių atstatymui, įvardijant tai kaip žemės ūkiui skirta investicine priemone ir siūlome šias lėšas panaudoti miškų įveisimui.	Ministerijų teiktas reformas vertino ekspertai ir pagal jų siūlymus LRVK buvo suformuoti pasiūlymai kokios investicijos bus finansuojamos iš RRF. Buvo nuspręsta ŽŪM investiciją skirti ŠESD absorbcijų pajėgumų didinimui – atkurti pelkes. Siūlymui pritarė Europos Komisija. Atkurtų pelkių teritorijose gali būti leidžiama ūkinė veikla, kuri nekenkia atkurtos pelkės išsaugojimui, pavyzdžiui, nuimant antžeminę biomasę šienaujant ir (arba) ganant gyvulius, kai tam yra palankios sąlygos (tai apims ir paludikultūrą). Ši investicija bus bandomasis projektas naujoms ūkininkavimo veikloms išbandyti atkurtuose durpžemiuose. Numatoma, jog atlikus investiciją, pareiškėjai vykdys tęstinius įsipareigojimus už atkurtų pelkių priežiūrą, gaudami kompensacines išmokas naujuoju programiniu laikotarpiu pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane numatytą priemonę.

82.	LMSA	<p>Dėl jaunuolynų ugdymo:</p> <p>1) siūlome tikslinti sakinį „Priemonė yra skirta jaunuolynų (iki 20 metų amžiaus) ugdymui. Remiamas vienkartinis jaunuolynų ugdymas.“ <u>Paaikškinimas</u>: tinkamumo sąlygose nurodyta, kad 3) Jaunuolynų ugdymas tame pačiame plote gali būti remiamas <u>du kartus</u> per visą Strateginio plano įgyvendinimo laikotarpį.</p> <p>2) Reikia numatyti, kad <u>tinkami plotai jaunuolynų ugdymui</u> būtų visi jaunuolynai (iki 20 m.) augantys tiek miškų ūkio tikslinės paskirties žemėje, tiek ir žemės ūkio ar kitos paskirties žemėje, tiek įveisti dirbtinai, tiek ir savaiminės kilmės. Esmė tame, kad prie esamo teisinio reglamentavimo nemažai netgi už ES paramos lėšas įveistų jaunuolynų apskaitomi ž.ū. ir kitos paskirties žemėse, o tokių plotų performinimas į m.ū. tikslinės paskirties žemę iki šiol yra stipriai apribotas, biurokratizuotas ir brangiai kainuojantis, o atskirais atvejais – netgi negalimas. Teisinį reguliavimą ŽŪM ir AM palaipsniui keičia, tačiau šis procesas lėtas.</p> <p>3) siūlome tikslinti sakinį: Parama neteikiama: Išlaidoms jaunuolynų ugdymui ne miško žemėje ir plotuose, už kurių ugdymą parama jau buvo skirta du kartus per Strateginio plano įgyvendinimo laikotarpį.</p> <p>4) „Planuojami paramos vienetai“: siūlome padidinti numatytą finansavimą šiai priemonei bent 2 kartus-kasmet skiriant po 2 440 000 EUR atitinkamai tikslinant rodiklį R.18 CU</p>	<p>1. Patikslinta, iš SP ištrinta “Remiamas vienkartinis jaunuolynų ugdymas”.</p> <p>2-3. Jaunuolynų ugdymas remiamas ne tik miškų ūkio paskirties žemėje, bet ir ne miško ūkio paskirties žemėje esančiame miško plote, kuris įtrauktas į Miškų valstybės kadastrą (sklypas yra miško žemės plotas).</p> <p>4. Paramos vienetas šiuo atveju parodo planuojamą paramos vienam projektui vidurkį, tai nėra priemonės metinis biudžetas.</p>
83.	LNTŽA	<p>Siūlo patikslinti kompleksinės ekoschemos „Veiklos ariamoje žemėje“ taškų skaičiavimo sistemą: vietoj „kraštovaizdžio“ būtų įtrauktas „dirvožemis“.</p>	<p>Dėkojame už siūlymą, šiuo metu dar svarstoma dėl taškų skaičiuoklės ar kitos metodologijos veikloms ariamoje žemėje naudojimo.</p>
84.	LMGAGA	<p>Siūlo ekoschemas gyvūnų gerovei: aukštesni gyvūnų gerovės standartai turėtų būti praplėsti palankiomis galvijininkystei priemonėmis (mociono aikštelių įrengimas, didesnis plotas vienam gyvuliui, šėrimo planų sudarymas). Prie klimato kaitos efektyviai prisidedanti priemonė galėtų būti gyvulių produktyvumo kontrolė, atrenkant efektyviausias veisles ir individus tolimesniam veisimui.</p>	<p>Atsižvelgta, numatomos šios gyvūnų gerovės ekoschemos:</p> <p>1. Parama už mažiau teršiančių galvijų veisimą, tikslas skatinti veislių tinkamiausių ir labiausiai prisitaikiusių Lietuvos sąlygoms atrinkimą (išmoka už SG):</p> <ul style="list-style-type: none"> • už inovatyvių produktyvumo gerinimo priemonių diegimą ūkyje (ne mažiau kaip pusei ūkyje gimusio moteriškos lyties galvijų atlikti genominiai tyrimai); <p>Tinkamumo kriterijus paramai gauti: Turėti grynaveislius kontroliuojamus</p>

	LŪS	<p>Siūlomos galimos ekoschemos galvijų gerovės gerinimui:</p> <p>1. Tvirtiniu laikotarpiu laikotarpiu galvijui skirto ploto padidinimas 20 proc. (tvartiniu laikotarpiu galvijui skirto ploto padidinimas 20 proc. lyginant su reikalavimais, numatytais galvijų pastatų technologinio projektavimo taisyklėse. Siūlo, kad priemonėje galėtų dalyvauti šios galvijų rūšys: pieninės karvės, karvės žindenės, prieauglis iki 12 mėn.</p> <p>2. Galvijų ganymas. Siūlo, kad pieninės karvės ganiavos laikotarpiu turėtų būti ganomos ganyklose ne mažiau kaip 120 dienų per metus (bent 6 val. per dieną). Mėsinių karvės ir kiti galvijai ganyklose turėtų būti ganomi ne trumpiau kaip 140 dienų. Siūlo, kad priemonėje galėtų dalyvauti šios galvijų rūšys: pieninės karvės, karvės žindenės, prieauglis virš 12 mėn.</p>	<p>galvijus (pieniai/mėsiniai galvijai), įrašytus į pagrindinį kilmės knygos skyrių. (Pagrindimas – genomas galimas atlikti galvijams, kuriems žinoma kuo daugiau kilmės ir produktyvumo duomenų. Duomenų bazės, ant kurių vyksta skaičiavimas naudoja grynaveislių galvijų duomenis, pvz. holšteinai).</p> <p>2. Parama už galimybę galvijams laisvai išeiti į atvirą erdvę/ganyklas. Pieniniai galvijai/mėsiniai galvijai (išmoka už SG):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tvirtieji išėjusius metus laikomų galvijų išleidimas į atvirą erdvę (mociono aikštelės, ganyklas) ne mažiau negu 120 dienų per metus ir ne trumpiau negu 6 valandas per parą; • Melžiamų užtrūkusių karvių išleidimas į atvirą erdvę (mociono aikštelės, ganyklas) ne trumpiau kaip 60 dienų per metus ir ne trumpiau negu 6 valandas per parą; <p>Tinkamumo kriterijus paramai gauti: Asmenys laikantys karves.</p> <p>3. Parama už galimybę galvijams išeiti į ganyklas įtraukiant galvijų ganyką laukuose šiltuoju metų laiku. Pieniniai galvijai/mėsiniai galvijai (išmoka už SG):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Galvijų ganymas, ne mažiau negu 140 dienų per metus (išmoka už SG). <p>Tinkamumo kriterijus paramai gauti: Asmenys, laikantys karves.</p>
85.	BAF	Dėl ekoschemos „Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu“. Siūlo vaismedžių ir uogakrūmių tarpueilius apsėti gausiai žydinčiais žoliniais augalais.	Pats ūkininkas pasirinks kokiais žoliniais augalais įsėti vaismedžių ir uogakrūmių tarpueilius.
86.	BAF	Dėl ekoschemos „Tausojanti vaisių ir daržovių programa“ siūloma pridėti papildomą punktą: „Tręšimas pagal sudarytą tręšimo planą turi būti vykdomas naudojant tik organines trąšas arba/ir kompostą.“	Per šią ekoschemą bus remiamas pagal nacionalinę maisto kokybės sistemą sertifikuotų vaisių, uogų ir daržovių (NKP) auginimas. NKP nėra ekologiški produktai. Tačiau auginant NKP, laikomasi griežtesnių nei privalomieji agrarinės aplinkosaugos, reikalavimų, taikomos aplinką tausojančios technologinės priemonės, vidutiniškai 60 proc. (lyginant su įprasta praktika), mažesnio mineralinių trąšų ir (arba) augalų apsaugos priemonių kiekio naudojimo visos veiklos lygiu. Šie reikalavimai išdėstyti Nacionalinės maisto kokybės sistemos taisyklėse (projektas).
87.	BAF	Siūlymas kompleksinės ekoschemos tarpinių pasėlių veiklai: ganyti gyvulius; skatinti įvairesnių augalų mišinių naudojimą, atitinkamai diferencijuojant išmokas.	Atsižvelgta. Tarpinių pasėlių plotuose bus galima ganyti gyvulius. Taip pat ūkininkas savo nuožiūra galės pasirinkti kokius tarpinių augalų mišinius auginti.
88.	BAF	Dėl kompleksinės kraštovaizdžio elementų priežiūros	Atsižvelgta. Planuojama, kad kraštovaizdžio elementų priežiūros

		ekoschemos: siūloma kad atitinkama parama kraštovaizdžio elementų gausinimui ir priežiūrai turėtų būti skiriama ir pievose.	ekoschema gali būti įgyvendinama ir pievose. Tinkamų paramai gauti kraštovaizdžio elementų sąrašas bus nustatytas taisyklėse.
89.	BAF	Dėl neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos ekoschemos: siūloma uždrausti prieš sėją naudoti herbicidus.	Nei augalų apsaugos produktų nei trąšų naudojimas nereglamentuojamas šioje ekoschemoje. Pažymėtina, jog ši ekoschema yra susijusi su neariminių žemės dirbimo technologijų (nenaudojant plūgo) naudojimu.
90.	AAK	Prašo Žemės ūkio ministerijos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 m. strateginiame plane miškų ūkio srities paramos priemonėms numatyti 74 mln. Eur, atsižvelgiant į miškų ir jų plėtros potencialą šiltnamio efektą sukeliančių dujų absorbcijos didinimui bei būtinybę didinti miško ekosistemų atsparumą ir tvarumą.	
91.	Lietuvos melioracijos įmonių asociacija	1) Siūlo melioracijos sistemų rekonstrukcijos, siekiant įdiegti reguliuojamo drenažo sistemas nustatyti reikalavimą projekto rezultatams, kad „ne mažiau kaip 50 proc. pagrindinio rinktuvo ilgio arba melioracijos sistemos aptarnaujamo ploto būtų pritaikyta vandens lygiui reguliuoti“. 2) Siūlo didinti 1 ha reguliuojamo drenažo sistemos įdiegimo įkainį (700-1000 Eur/ha).	Į abu siūlymus atsižvelgta.
III PRIORITETAS - KURTI GYVYBINGĄ IR ŪKININKAVIMUI, VERSLUI PATRAUKLŲ KAIMĄ			
92.	LŽŪBA/ LPGA/ KRK posėdžio protokolas 2022-01-05 Nr. 110-P-1	Maksimalių išmokų lubas taikyti nuo 100 tūkst. eurų, išskaičiuojant darbo užmokestį ir su juo susijusias išlaidas. Tai esminis skatinimas kurti gerai apmokamas, socialiai apdraustas darbo vietas kaime, tai vienas iš ES socialinio sąlygiškumo reikalavimų, kurį įgyvendina žemės ūkio veiklos subjektai – socialiai atsakingi darbdaviai. Jų nevalia ignoruoti. Priešingai – privalu skatinti. Išmokų ribojimas turėtų prasidėti nuo 100 tūkst. Eur., įkaintant darbuotojams išmokamus atlyginimus su visais priskaičiuotais mokesčiais.	Žemės ūkio ministerija pritaria, ir savo pateiktame pasiūlyme nustatė išmokų ribojimą (lubas) bazinių išmokų sumoms virš 100 tūkst. EUR, su galimybe išskaičiuoti darbo užmokesčius ir su jais susijusius mokesčius.
93.	ŽŪR	Tiesioginės išmokos yra viena iš svarbiausių Bendrosios žemės ūkio politikos (toliau –	Pagal 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 2021/2115 17 str. 2 dalį, bazinės pajamų paramos tvarumui didinti

		<p>BŽŪP) priemonių, kuriai tenka didžiausi finansiniai ištekliai. Tiesioginės išmokos garantuoja žemės ūkio produktų gamintojams minimalias pajamas dėl rinkose vykstančių sudėtingų procesų, nepastovių žemės ūkio produktų supirkimo kainų.</p> <p>Siekiant skatinti darnią žemės ūkio plėtrą, teisingą ES paramos skirstymą ir sąžiningą konkurenciją, taip pat išlaikyti kaimo gyvybingumą bei ūkių įvairovę, būtina intensyvinti paramą smulkiems ir vidutiniams ūkiams, nustatant atitinkamą tiesioginių išmokų pagrindinės išmokos sumos ribojimą.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, Rūmų nariai siūlo nustatyti maksimalų tiesioginių išmokų ribojimo variantą – iki 100 proc. išmokų mažinimas sumoms virš 60 tūkst. be galimybės išskaičiuoti darbo užmokestį</p>	<p>dydį, skirtiną ūkininkui konkrečiais kalendoriniais metais ir viršijantį 60 000 EUR, valstybės narės gali sumažinti iki 85 proc.</p> <p>Minėtas reglamentas nenumato galimybės mažinti bazinių išmokų sumas, viršijančias 60 tūkst. EUR, iki 100 proc. Tik bazinių išmokų sumos virš 100 tūkst. EUR galėtų būti ribojamos 100 proc. (reglamento 17 str. 1 dalis).</p>
94.	LŽŪBA	<p>Išmokos už pirmuosius 50 ha privalu mokėti visiems ūkiams. Ūkių, kurie dirba daugiau kaip 500 ha, eliminavimas iš sistemos, yra diskriminuojančio pobūdžio, tai jų dirbtinis žlugdymas, o ypač ūkių, užsiimančių gyvulininkyste. Tokiuose ūkiuose vienam drimbančiajam tenka apie 25 ha žemės ūkio naudmenų. Kuo nusižengė tokio ūkio darbuotojas ir kuo pranašesnis 50 ha ūkininkas? Tuo labiau, kai nuo to dirbančiojo ūkyje sumokama ir daugiau mokesčių.</p>	<p>Perskirstymo išmokos (išmokos už pirmuosius 50 ha) bus mokamos visiems paramos sąlygas atitinkantiems pareiškėjams, kurie deklaruoja ne daugiau kaip 500 ha. Jei ūkyje dirbantis pareiškėjas savo vardu deklaruoja 25 ha, jis taip pat gali gauti išmokas už pirmuosius ha.</p> <p>EK leidžia nustatyti ir žemesnę ribą nei 500 ha (pvz., 50 ha). Žemės ūkio ministerija savo pristatymuose buvo pateikusi keletą pasiūlymų, apimančių 100, 200 ir 500 ha ribas. Atsižvelgiant į tai, kad būtų kuo didesnė perskirstymo išmokos sklaida ir siekiant sumažinti dirbtinio skaidymo atvejus, buvo pasirinkta 500 ha riba. Tokios ribos pasirinkimą lėmė tai, kad didžiausi šalies ūkiai (virš 500 ha) dirba pelningai ir yra gyvybingi net be paramos. Be to, dėl išskirtinai didelių valdomų plotų, jų gaunamos atsietosios išmokos daug kartų didesnės už mažesnių ūkių gaunamas subsidijas, kas dar labiau didina pajamų atotrūkį tarp skirtingų ūkių. Iš kitos pusės, paramos už pirmuosius 50 ha netekimas šiems ūkiams neturėtų ženklios ekonominės žalos. Todėl, siekiant sutelkti kuo daugiau paramos mažiems ir vidutiniams ūkiams, ūkiai, ar atsižvelgiant į minimalias šios paramos netekimo pasekmes, deklaruojantys daugiau nei 500 ha, perskirstomosios pajamų paramos negautų.</p>
95.	LPGA	<p>Tiesioginių išmokų perskirstymo išmokai skiriama lėšų krepšelio dalis neturėtų būti didesnė nei to reikalauja ES reglamentai ir neturi viršyti 10</p>	<p>Jau šiuo metu Lietuva taiko 15 proc. TI voko perskirstymo išmokai. Šios priemonės taikymas leidžia ne tik šiek tiek pamažinti pajamų atotrūkį tarp stambesnių ir smulkesnių ūkių, bet didinti smulkių ir vidutinių ūkių</p>

		proc.	gyvybingumą. Siekiant padidinti priemonės efektyvumą, didesnes išmokas siūloma mokėti už 30-50 ha, o tai nulems, kad visi ūkiai iki 110 ha turės naudą iš perskirstymo išmokos. Todėl šiai priemonei planuojama skirti 20 proc. TI voko.
96.	LŽŪBA	Palaiko ir remia jaunuosius ūkininkus, jų įsikūrimą kaime. Paramą įsikūrimui ir kitas finansines paskatas gavę apie 17 000 jaunų žmonių. ES Lietuvą įvertino kaip esančia aukščiau vidurkio, tačiau realiai ūkininkaujančių gerokai mažiau. Kodėl taip nutiko, jokios analizės nėra. Todėl beveik dvigubai didinti paramą neturint jos efektyvumo analizės kaimo gyvybingumui yra be galo neatsakinga. Būtina atlikti kruopščią praėjusio laikotarpio analizę ir remti realiai ūkininkaujančius, o ne „išdalinti ir įsisavinti“ pinigus.	ŽŪIKVC 2021 m. atliko analizę, kuria buvo siekiama nustatyti, kiek parama įsikūrimui 2007-2016 m. pasinaudojusių jaunųjų ūkininkų, pasibaigus projekto kontrolės laikotarpiui, tęsia ūkininkavimą. Vadovaujantis šiol analizės rezultatais, daugiau kaip 90 proc. jaunųjų ūkininkų ir toliau (2021 m.) ūkininkauja pasibaigus paramos projektui. Pagal 2014–2020 KPP įsikūrimo parama patvirtinta 2007 jauniesiems ūkininkams. 2021-12-02 NMA duomenimis, 1076 projektai įgyvendinti sėkmingai, 81 projektas išregistruotas (neįgyvendintas).
97.	Lietuvos veterinarijos gydytojų asociacija; ŽŪR	Siūlo remti privačius veterinarijos gydytojus, modernizuoti jų veiklą.	Ne žemės ūkio veikla gali būti remiama pagal SP priemonę LEADER, jei tai bus numatyta Vietos plėtros strategijoje.
98.	LDK	Siūlo remti ne žemės ūkio verslus.	Ne žemės ūkio veikla gali būti remiama pagal SP priemonę LEADER, jei tai bus numatyta Vietos plėtros strategijoje.
99.	VVGT	Atsižvelgiant į tai, kad galimybė remti ne žemės ūkio verslus, įskaitant tvarią miškininkystę, turizmą kaime, išlieka pagal SP LEADER priemonę, bei į tai, kad paramos vienai vietos plėtros strategijai vidurkis 300 tūkst. Eur, VVG išreiškė abejonę, ar VVG pajėgs paremti visas minimas sritis ir siūlo planuoti atitinkamas lėšas (didinti finansavimą). Kiti VVG tinklo siūlymai yra įgyvendinimo taisyklių objektas.	LEADER priemonei, įskaitant priemonę „Sumanieji kaimai“, planuojama skirti 7,7 proc. kaimo plėtros lėšų (2014-2022 m. skirta 5,2 proc.). Vienos VVG metinis biudžetas nuo 306,3 tūkst. Eur dabartiniu laikotarpiu išauga iki 365,1 tūkst. Eur naujuoju laikotarpiu. Į kokias sritis bus orientuota vietos plėtros strategija priklausys nuo konkrečios vietovės (VVG teritorijos) problematikos – iniciatyvos iš apačios. VVGT rašte nurodytos veiklos (ne žemės ūkio verslai) ir dabar remiami pagal Vietos plėtros strategijos, todėl siūlymas iš esmės nėra naujas. Visoms VVG tiek Lietuvoje, tiek visoje ES, privalomas rezultato rodiklis – darbo vietų ir kaimo verslų kūrimas. Pagal įprastinę praktiką į įgyvendinimo taisyklių rengimą bus įtrauktas VVG tinklas.
100.	LŪS	Siūlo apibrėžti „naujojo ūkininko“ sąvoką ir nediskriminuoti norinčių ūkininkauti pagal amžių	Dėl kaimo plėtros lėšų mažėjimo, parama „naujiesiems ūkininkams“ nemodeliuojama. Dėl to neapibrėžiama ir „naujojo ūkininko“ sąvoka. Be to, situacijos analizė poreikio remti naujus ūkininkus, kurie nėra jaunieji

			ūkininkai, neidentifikavo. Jeigu būtų papildomai identifikuotas naujas Strateginio plano poreikis – skatinti naujų ūkininkų įsikūrimą, svarstyti galimybę teikti finansines priemones, pvz., lengvatines paskolas, finansuojamas iš nacionalinio biudžeto.
HORIZONTALUSIS PRIORITETAS – MODERNIZAVIMAS, ŽINIŲ IR INOVACIJŲ SKLAIDA			
101.	ŽŪR	Atsižvelgiant į iššūkius, kurie artimiausiam programiniame laikotarpyje laukia Lietuvos žemdirbių, būtina susitelkus ieškoti efektyvių, mokslu bei praktika paremtų priemonių ir sprendimų, kurie palengvintų užsibrėžtų tikslų siekimą bei įsipareigojimų įgyvendinimą. Dėl šių priežasčių, Strateginiame plane būtų tikslinga EIP ir parodomųjų projektų įgyvendinimui, mokymams bei konsultavimui skirti daugiau paramos lėšų – 25 mln. Eur.	Pritariame, kad galimybės gauti patikimų, aktualių ir naujų žinių yra labai svarbios ir padeda veiksmingai taikyti žemės ūkio politikos priemones, prisideda prie ūkininkavimo sektoriaus konkurencingumo ir plėtros potencialo didinimo. Strateginio plano priemonėms, kurios prisidės prie žinių ir inovacijų sklaidos sektoriuje (EIP, parodomieji projektai, mokymai, konsultavimas, kaimo tinklo veiklos) yra numatyta skirti 21 mln. Eur. Kadangi EK rekomendacijose Lietuvai nustatyta, kad Lietuvos žinių ir inovacijų sistema (ŽŪŽIS) <u>dėl nepakankamos dalyvaujančių subjektų sąveikos</u> yra susiskaidžiusi, fragmentuota ir nepakankamai nukreipta į ūkininkų poreikius, todėl naujuoju laikotarpiu bus taikomas <u>systeminis požiūris į keitimąsi žiniomis, įgūdžių įgijimą ir inovacijų diegimą žemės ūkyje ir kaimo plėtroje</u> – numatoma integruoti žemės ūkio žinių ir inovacijų srityse veikiančius subjektus į bendrą sistemą – ŽŪŽIS. Atsižvelgiant į minimus iššūkius naujuoju laikotarpiu turėtų būti efektyvinamas ŽŪŽIS įgyvendinimas, o ne skiriama daugiau paramos lėšų ŽŪŽIS priemonėms.